

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 24 października 2016 r.

Poz. 5942

UCHWAŁA NR XXVI/224/2016 RADY GMINY TRZYCIĄŻ

z dnia 28 września 2016 roku

w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1515) w związku z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777), **Rada Gminy Trzyciąż uchwala, co następuje:**

§ 1. 1. Wyznacza się obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji gminy Trzyciąż w granicach określonych w załączniku Nr 1 do niniejszej uchwały.

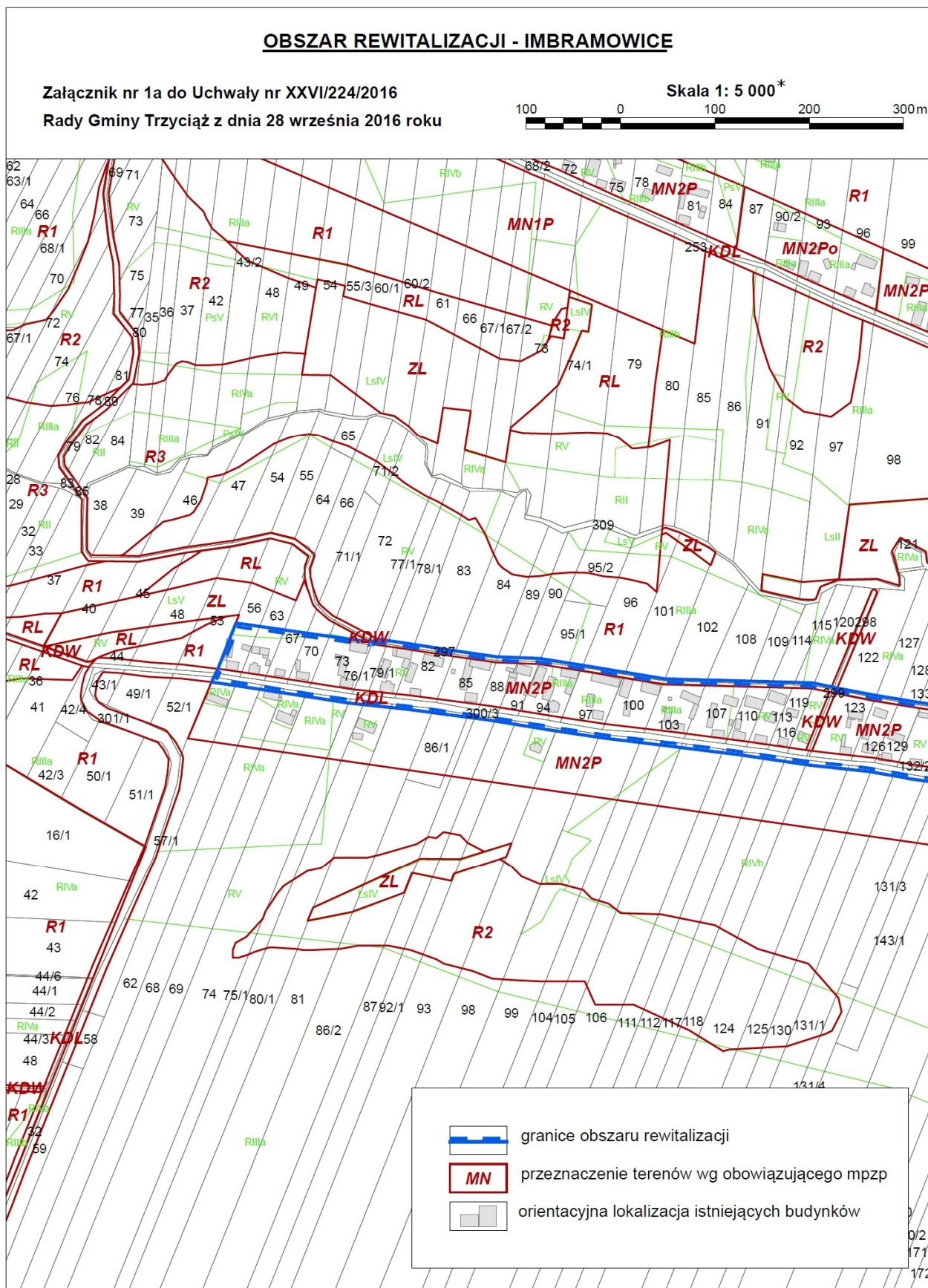
2. Potwierdzenie spełnienia przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia wskazanych w art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji określa „Diagnoza zjawisk społeczno - ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji” służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy, stanowiąca załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Ustala się na rzecz Gminy Trzyciąż prawo pierwokupu wszelkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji.

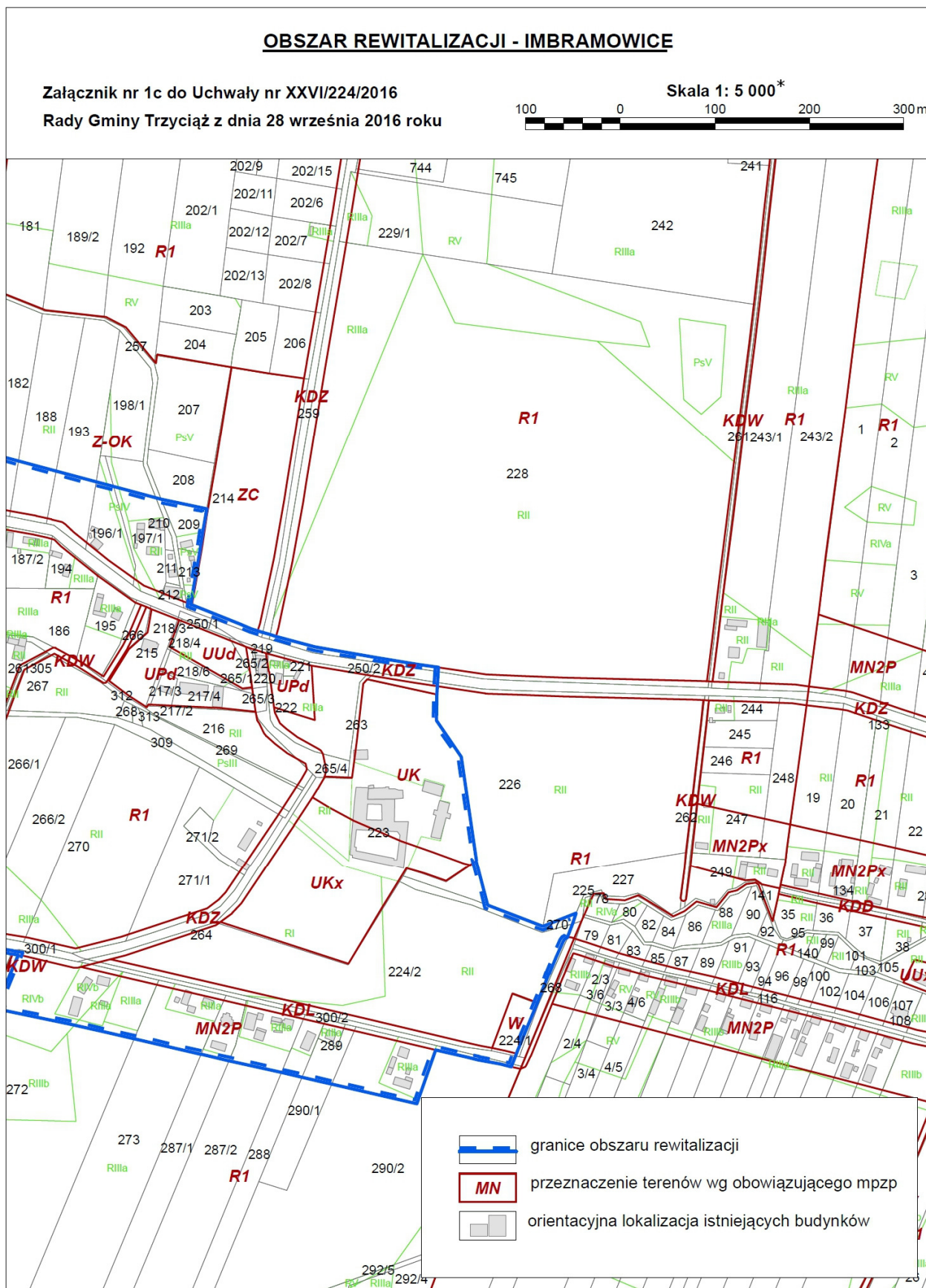
§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Trzyciąż.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

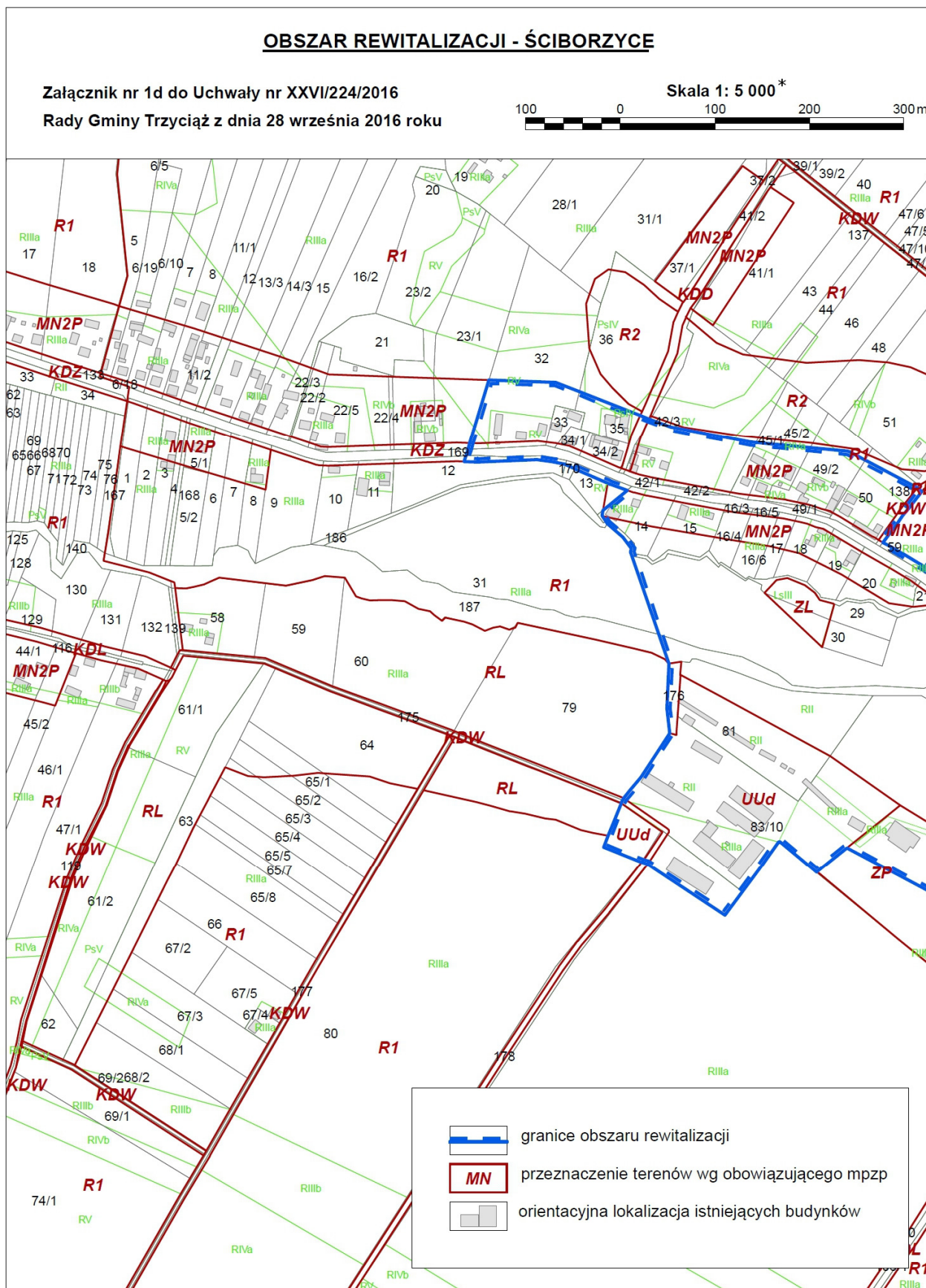
Przewodniczący Rady Gminy Trzyciąż
Lucjan Gajda

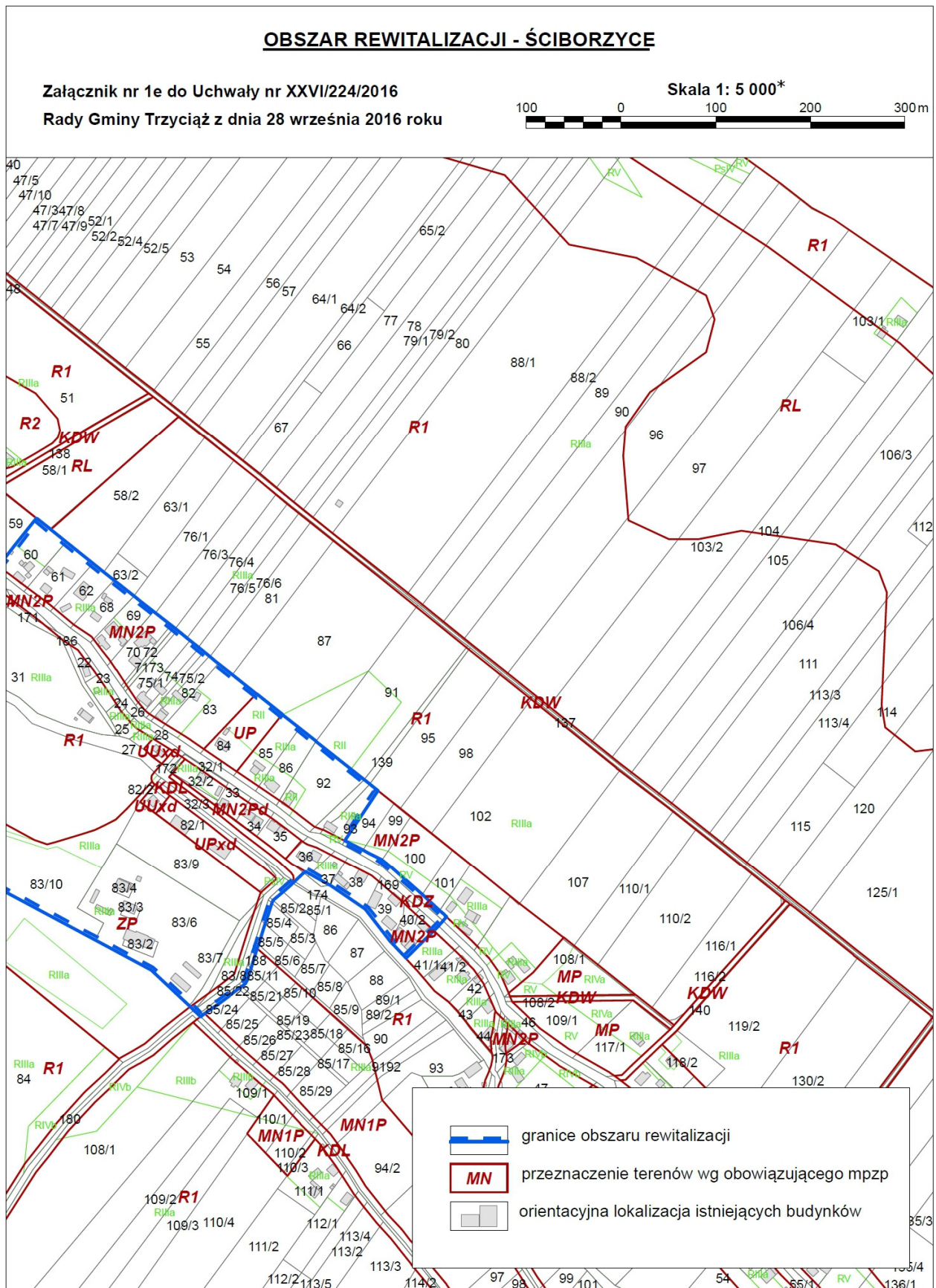
* Rysunek został sporządzony w oparciu o skalę źródłową 1:5000.
Skala ta ulega pomniejszeniu w wyniku przypisanych prawem odległości marginesów.

* Rysunek został sporządzony w oparciu o skalę źródłową 1:5000.
Skala ta ulega pomniejszeniu w wyniku przypisanych prawem odległości marginesów.

* Rysunek został sporządzony w oparciu o skalę źródłową 1:5000.
Skala ta ulega pomniejszeniu w wyniku przypisanych prawem odległości marginesów.

* Rysunek został sporządzony w oparciu o skalę źródłową 1:5000.

Skala ta ulega pomniejszeniu w wyniku przypisanych prawem odległości marginesów.

Przewodniczący Rady Gminy Trzyciąż **Lucjan Gajda**

Załącznik nr 2
do Uchwały nr XXVI/224/2016
Rady Gminy Trzyciąż
z dnia 28 września 2016

***Diagnoza zjawisk
społeczno-ekonomiczno-przestrzennych
gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru
zdegradowanego i obszaru rewitalizacji***

Trzyciąż, wrzesień 2016

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	4
2. Charakterystyka gminy w aspektach społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym i technicznym	5
2.1. Zjawiska społeczne	6
2.2. Zjawiska gospodarcze	12
2.3. Zjawiska środowiskowe	13
2.4. Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne	14
2.5. Zjawiska techniczne	15
2.6. Pozycja rozwojowa gminy Trzyciąż na tle powiatu i województwa	15
3. Metodologia wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	17
4. Uwarunkowania społeczne, gospodarcze, przestrzenne, Środowiskowe i Techniczne Jednostek Urbanistycznych	19
4.1. Diagnoza zjawisk społecznych	19
4.1.1. Czynniki związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym	19
4.1.2. Czynniki bezpieczeństwa	25
4.1.3. Aktywność mieszkańców	26
4.2. Diagnoza zjawisk techniczno-środowiskowych	32
4.2.1. Czynniki gospodarcze	32
4.2.1. Czynniki demograficzne	32
4.2.2. Czynniki przestrzenne	33
4.2.3. Czynniki techniczno-środowiskowe	34
4.2.4. Czynniki techniczne	35
4.3. Jakość życia i dostępność usług	38
4.4. Wybór obszaru zdegradowanego wraz z uzasadnieniem	38
5. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych	40
5.1. Wskazanie obszaru rewitalizacji wraz z uzasadnieniem	40
5.1.1. Podobszar 1: Imbramowice – Centrum	41
5.1.2. Podobszar 2: Ściborzycy-Centrum	44

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu w 2014 roku	5
Rysunek 2. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w 2014 roku	7
Rysunek 3. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2014 roku	8
Rysunek 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 roku .	12
Rysunek 5. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych w 2014 roku	13
Rysunek 6. Udział osób korzystających z wodociągu w ogóle ludności w 2014 roku	14
Rysunek 7. Liczba NGO według rejestru powiatowego na 100 mieszkańców w 2014	27
Rysunek 8. Frekwencja wyborcza w 2014 roku	27
Rysunek 9. Liczba aktywnych czytelników na 100 mieszkańców	28
Rysunek 10. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 000 ludności w 2014 r.	32
Rysunek 11. Udział osób starszych w ogóle ludności w 2014 roku	33
Rysunek 12. Liczba zabytków na 1 km ² w 2014 roku	34
Rysunek 13. Stężenie pyłu zawieszzonego PM10 – kryterium ochrony zdrowia	35
Rysunek 14. Stężenie pyłu zawieszzonego PM2,5 – kryterium ochrony zdrowia	35
Rysunek 15. Obszar zdegradowany	39
Rysunek 16. Podobszar rewitalizacji <i>Imbramowice– Centrum</i> – obrys z uwzględnieniem działek (1:3 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru	42
Rysunek 17. Elewacja zabytkowego Zespołu Klasztornego Sióstr Norbertanek wymagająca renowacji	42
Rysunek 18. Biały Domek i zagospodarowanie w centrum Imbramowic	44
Rysunek 19. Tereny w okolicach klasztoru i zdegradowana przestrzeń wokół źródła nieopodal Zespołu Klasztornego	44
Rysunek 20. Podobszar rewitalizacji <i>Ściborzycy-Centrum</i> – obrys z uwzględnieniem działek (1:3 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru	45
Rysunek 21. Zabudowania mieszkaniowe i zagrodowe wzdłuż drogi powiatowej w Ściborzycach	45

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rysunek 22. Zespół Pałacowy Popielów w Ściborzycach i źródło Jordan	46
Rysunek 23. Osiedle mieszkaniowe w Ściborzycach	46
Rysunek 24. Remiza OSP i tereny rekreacyjne w Ściborzycach	47
Rysunek 25. Zabezpieczenia przed zalewaniem domów na podobszarze rewitalizacji i zabudowania mieszkaniowo-zagrodowe.....	47

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Piramida wieku w 2014 roku	6
Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego	7
Wykres 3. Saldo migracji ogółem na 1 tys. ludności.....	8
Wykres 4. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych.....	9
Wykres 5. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych.....	10
Wykres 6. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca	10
Wykres 7. Zasięg korzystania z pomocy społecznej	11
Wykres 8. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	11
Wykres 9. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys.	13
Wykres 10. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności	15
Wykres 11. Liczba korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców.....	19
Wykres 12. Liczba klientów pomocy społecznej w wieku 65 lat i więcej na 100 osób w wieku poprodukcyjnym.....	20
Wykres 13. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym	20
Wykres 14. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców.....	21
Wykres 15. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	25
Wykres 16. Liczba kradzieży i rozbojów na 100 mieszkańców.....	26
Wykres 17. Liczba kolizji drogowych na 100 mieszkańców	26
Wykres 18. Wskaźnik obciążenia demograficznego	33

SPIS TABEL

Tabela 1. Porównanie wskaźników charakteryzujących analizowane zjawiska w 2014 roku	15
Tabela 2. Wskaźniki z zakresu społecznego - czynniki związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym ...	22
Tabela 3. Wskaźniki z zakresu czynników bezpieczeństwa.....	29
Tabela 4. Wskaźniki z zakresu czynników demograficznych	31
Tabela 5. Wskaźniki z zakresu aktywności mieszkańców	31
Tabela 6. Wskaźniki z zakresu techniczno-środowiskowego.....	37
Tabela 7. Wartości wskaźnika sum standaryzowanych dla zjawisk społecznych i techniczno-środowiskowych	38
Tabela 8. Wartości wskaźnika degradacji	39
Tabela 9. Mapa koncentracji problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-technicznych na obszarze gminy Trzyciąż – badanie fokusowe.....	40
Tabela 10. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Imbramowice.....	41
Tabela 11. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji <i>Imbramowice– Centrum</i>	42
Tabela 12. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze <i>Ściborzyce</i>	44
Tabela 13. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji <i>Ściborzyce-Centrum</i>	45

1. WSTĘP

Przemiany społeczno-gospodarcze na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza – wywołane procesem globalizacji oraz transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej – spowodowały szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach jednostek samorządu, takich jak degradacja tkanki materialnej oraz narastające problemy w sferze społeczno-gospodarczej. W takiej sytuacji szczególnego znaczenia zaczęło nabierać **planowanie** oraz **realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych**, obejmujących sferę przestrzenną, społeczną, gospodarczą, środowiskową i kulturową, a tym samym odpowiadających na indywidualny zestaw zidentyfikowanych problemów danego obszaru.

Rewitalizację należy rozumieć jako: wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.

Udział w takim procesie jest ważny dla wielu osób i podmiotów z obszaru nim objętym – dla samorządu gminy, którego dotyczy, mieszkańców tego miejsca, organizacji społecznych, przedsiębiorców, zaś w szczególności wszystkich grup społecznych zagrożonych kryzysem na obszarze objętym procesami rewitalizacyjnymi.

Opracowanie *Diagnozy zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji* inicjuje działania związane z rewitalizacją gminy Trzyciąż. Celem *Diagnozy* jest wskazanie, za pomocą zobiektywizowanych metod i wskaźników, tej części gminy Trzyciąż, która charakteryzuje się szczególnie intensywną koncentracją szeregu niekorzystnych zjawisk. Analiza zagadnień społecznych, a w drugiej kolejności także gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, techniczno-budowlanych pozwoliła dokonać pełnej diagnozy problemów i zagrożeń, wskazać obszary o największej koncentracji zjawisk kryzysowych, a w konsekwencji wyznaczyć obszar zdegradowany i obszary poddane rewitalizacji.

Diagnoza została opracowana zgodnie z *Ustawą o rewitalizacji* z dnia 9 października 2015 roku (Dziennik Ustaw 2015, poz. 1777, tom 1) oraz *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* opracowanymi przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju (MIiR/H 2014-2020/20(01)/07/2015) w lipcu 2015 roku oraz wymogami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, określonymi w regulaminie prowadzenia *Wykazu programów rewitalizacji gmin województwa małopolskiego* przyjętym uchwałą Zarządu Województwa Małopolskiego nr 480/16 z dnia 31 marca 2016 r.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

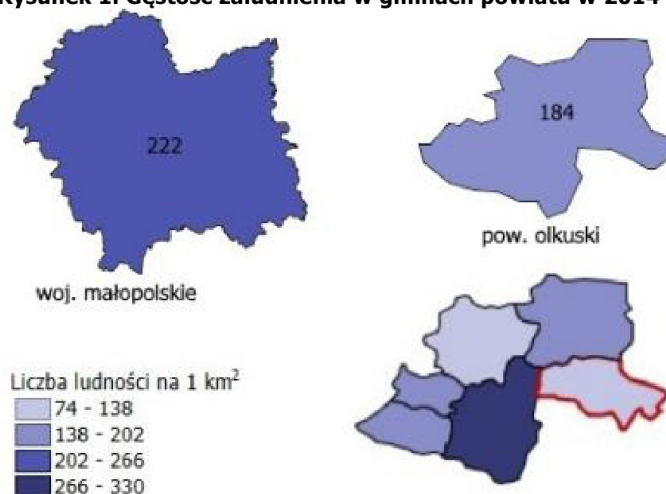
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY W ASPEKTACH SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM, ŚRODOWISKOWYM, PRZESTRZENNYM I TECHNICZNYM

Na potrzeby *Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR)* charakterystyka gminy Trzyciąż została przygotowana w sześcioletnim horyzoncie czasowym, dla lat 2009-2014. Ponadto, w celu lepszego zobrazowania zjawisk – tło analiz stanowią analogiczne wskaźniki dla powiatu olkuskiego oraz województwa małopolskiego, z tego samego okresu. Charakterystyka gminy składa się z analizy pięciu obszarów wyróżnionych zgodnie z definicją zawartą w *Ustawie o rewitalizacji* z dnia 9 października 2015 i *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* przygotowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Obejmują one kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe.

Całościowe spojrzenie na gminę, a także odniesienie się do wartości średnich z poziomu powiatu i województwa pozwoliło w dalszej części prac nad dokumentem lepiej rozumieć i diagnozować procesy zachodzące wewnątrz gminy, a także ich skalę i na tej podstawie wyciągać wnioski co do istotności zdarzeń zachodzących w poszczególnych jednostkach urbanistycznych zdefiniowanych na poziomie gminy Trzyciąż. Pomimo, iż dokument odnosi się do sytuacji wewnętrznej gminy w prowadzonej analizie zjawisk nie można abstrahować od wartości średnich dla porównywalnych jednostek, bowiem tylko wtedy możliwe jest rzetelne wskazywanie czy dane zjawisko rzeczywiście jest, czy nie jest, problemem i przesądza o obiektywnych czynnikach obniżających jakość życia mieszkańców danej jednostki urbanistycznej.

Gmina Trzyciąż położona jest na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej, w powiecie olkuskim, leżącym w północnej części województwa małopolskiego. Gmina Trzyciąż należy do dość dobrze skomunikowanych zarówno z Krakowem – czas dojazdu samochodem wynosi ok. 40 minut, jak i Olkuszem ok. 30 minut.¹ Przez gminę przebiega jedna droga wojewódzka nr 794. Gminę Trzyciąż zamieszkuje obecnie 7,1 tys. mieszkańców, czyli 6,2% ludności powiatu olkuskiego. Liczba ludności ogółem od 2010 roku maleje. Powierzchnia gminy w 2014 roku wynosiła 96,56 km², czyli ponad 15% powierzchni powiatu. Gęstość zaludnienia, w całym badanym okresie wynosiła 74 osoby na km².

Rysunek 1. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

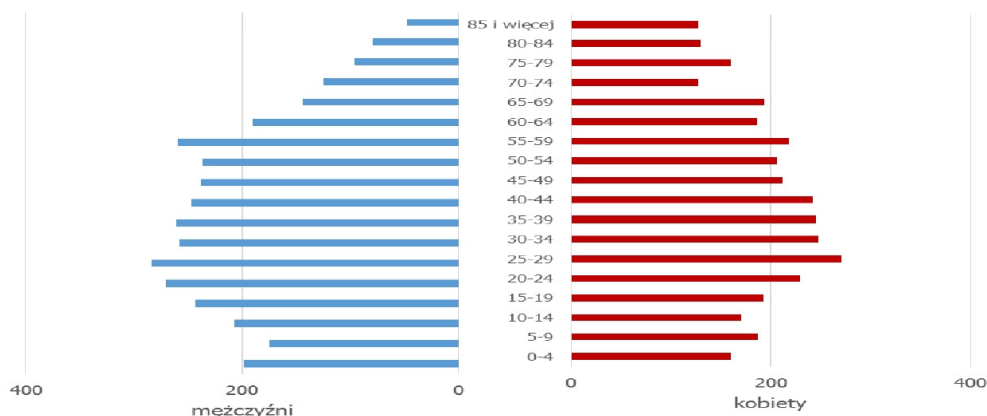
¹ Na podstawie Bazy Informacji Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

W gminie Trzyciąż liczba kobiet była mniejsza niż liczba mężczyzn (98 kobiet na 100 mężczyzn) – powiecie i województwie sytuacja była odmienna - przeważały kobiety. Zmiany demograficzne mające miejsce w całym kraju można było również zauważyć w gminie Trzyciąż; wykres przedstawiający piramidę wieku zwraca uwagę na niekorzystne jej zwężanie się w dolnej części, co jest związane z systematycznie malejącym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym - w roku 2009 było to 20,4%, a w roku 2014 spadło do 19,2% (proces ten przebiega bardziej dynamicznie niż w całym województwie). Na uwagę zasługują również fakt, że liczba kobiet w wieku 85 lat i więcej prawie 3-krotnie przewyższa liczbę mężczyzn.

Wykres 1. Piramida wieku w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.1. Zjawiska społeczne

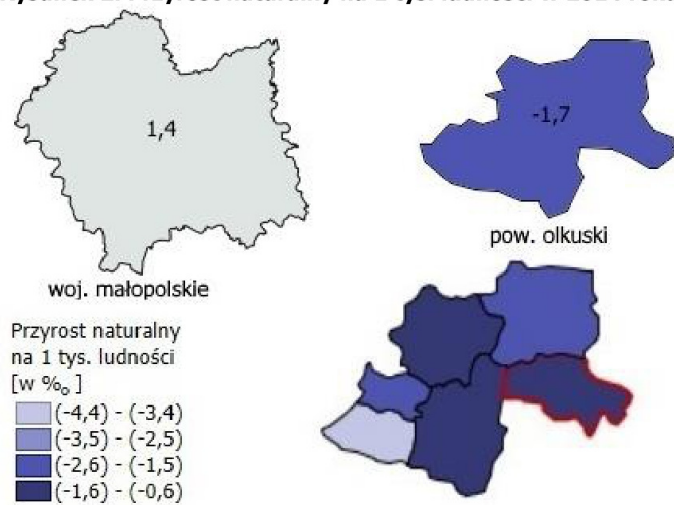
Najbardziej istotnym w kontekście GPR zgodnie z *Ustawą o rewitalizacji* i ministerialnymi *Wytycznymi* są zjawiska społeczne, a w szczególności takie kwestie jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego oraz niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto do obszaru społecznego zostały przypisane również zagadnienia z zakresu demografii. Poniżej zaprezentowano syntetyczny przegląd podstawowych danych:

- Podobnie jak powiecie olkuskim i odwrotnie niż w województwie, w gminie Trzyciąż od 2010 roku liczba ludności maleje. W badanym okresie tylko w 2012 roku przyrost naturalny przyjmował dodatnie wartości. Relacja pomiędzy przyrostem naturalnym dla gminy Trzyciąż i powiatu olkuskiego była zmienna (w powiecie również przeważają wartości ujemne). W Małopolsce w latach 2009-2014 przyrost naturalny był dodatni.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

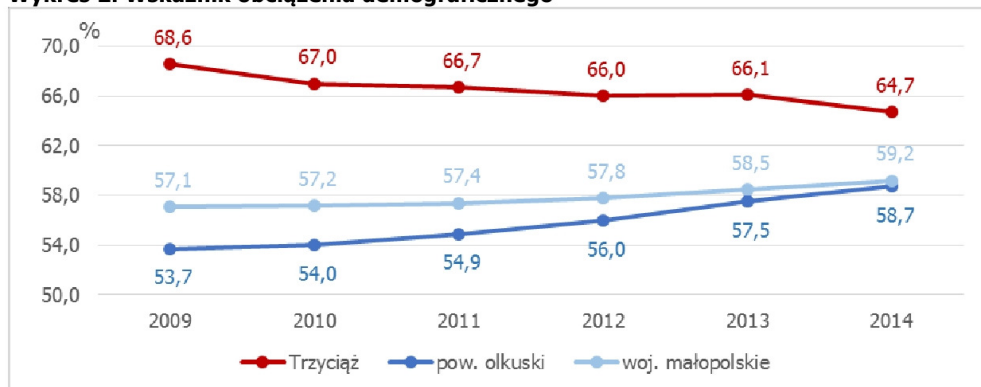
Rysunek 2. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Inaczej niż w powiecie i województwie, w gminie odnotowano korzystne zjawisko malejącego wskaźnika obciążenia demograficznego, czyli liczby osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wyjątek 2013 rok – wzrost o 0,1 punkt procentowy). Jednak wskaźnik ten w latach 2009-2014 przyjmował zawsze wartości wyższe niż w Małopolsce czy powiecie olkuskim.

Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego

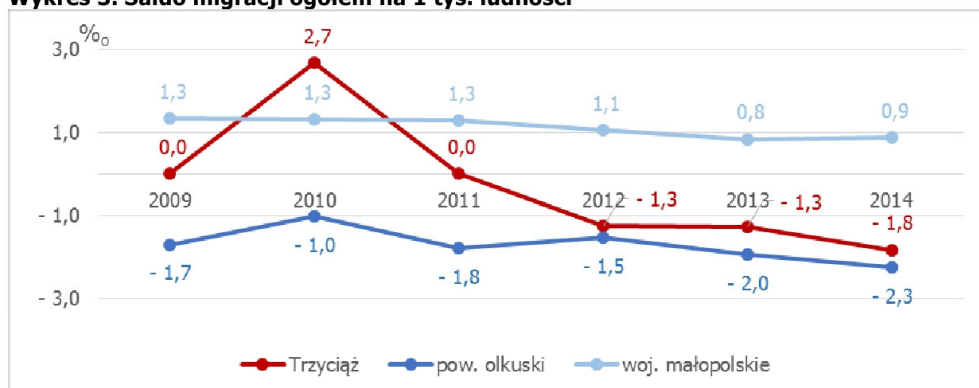
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Od roku 2012 saldo migracji, czyli różnica pomiędzy liczbą osób przyjeżdżających i wyjeżdżających na stałe do gminy Trzyciąż, przyjmowało wartości ujemne. W powiecie natomiast inaczej niż w województwie, w całym analizowanym okresie wskaźnik ten przyjmował wartości ujemne.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Wykres 3. Saldo migracji ogółem na 1 tys. ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Na obszarze gminy funkcjonuje obecnie 8 placówek wychowania przedszkolnego: 1 przedszkole i 7 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. W analizowanym okresie liczba oddziałów przedszkolnych spadła o 1 placówkę, a punktów przedszkolnych o 4.
- Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w badanym okresie ulegała wahaniom. W 2014 r. wyniosła 4,5 i była na najwyższym poziomie całym analizowanym okresie oraz znacznie wyższa niż średnia liczba dostępnych miejsc dla całego województwa oraz powiatu.

Rysunek 3. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

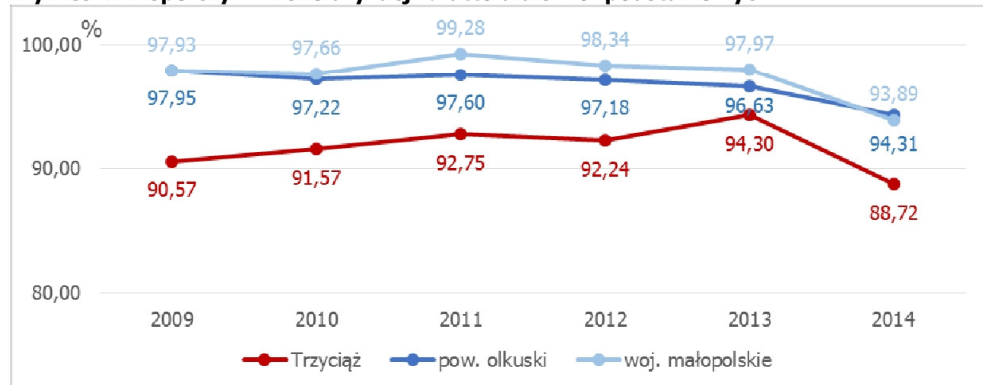
- W latach 2009-2014 liczba szkół podstawowych w gminie Trzyciąż zmniejszyła się o 1 do poziomu 7 placówek, w tym okresie liczba szkół w województwie wahała się, a w powiecie spadła o 1 placówkę.
- W 2012 roku do użytku uczniów szkół podstawowych przeznaczono 98 komputerów, z czego 92 miały dostęp do Internetu. Na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadało średnio 9,22 ucznia, czyli o 4,83 więcej w porównaniu do Małopolski i 0,11 więcej niż w powiecie.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

- W 2014 roku współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych wyniósł 88,72% i spadł o 5,58 punktu procentowego w porównaniu z rokiem poprzednim. W tym czasie spadek odnotowano również w porównywanych jednostkach terytorialnych i wynosił on odpowiednio 4,08 punktu procentowego dla Małopolski i 2,32 punktu procentowego dla powiatu. W całym analizowanym okresie współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w gminie Trzyciąż przyjmował wartości niższe niż w powiecie i województwie.

Wykres 4. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych

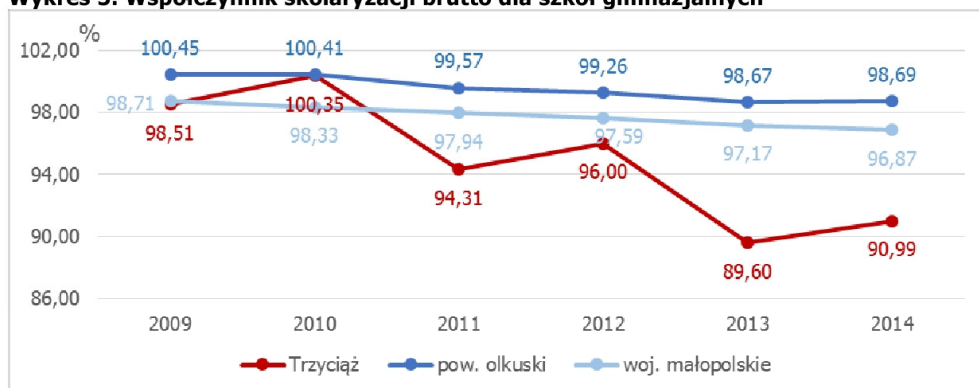
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Średni wynik sprawdzianu w szkołach podstawowych w gminie Trzyciąż w 2014 roku wynosił 60,2%, a w 2013 roku 57,3%. W obu przypadkach wyniki te były niższe niż średni procentowy wynik dla całego powiatu i województwa.
- Od 2009 liczba szkół gimnazjalnych utrzymywała się na stałym poziomie (3 placówki), natomiast w Małopolsce w tym okresie odnotowano wzrost liczby szkół, a w powiecie oluskim spadek o 1 placówkę.
- W 2012 roku do użytku uczniów szkół gimnazjalnych przeznaczono 34 komputery, wszystkie z dostępem do Internetu. Na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadało średnio 10,18 uczniów, czyli o ponad 2 osoby więcej w porównaniu ze średnią dla Małopolski i prawie o 1 osobę więcej niż w powiecie.
- W 2014 roku współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych wyniósł 90,99% i wzrósł o 1,39 punktu procentowego w stosunku do roku poprzedniego. Spadek o niecały punkt procentowy odnotowano w województwie małopolskim, a minimalny wzrost w powiecie oluskim. Za wyjątkiem 2010 roku w całym analizowanym okresie współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych w gminie Trzyciąż przyjmował niższe wartości niż w województwie i w powiecie.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

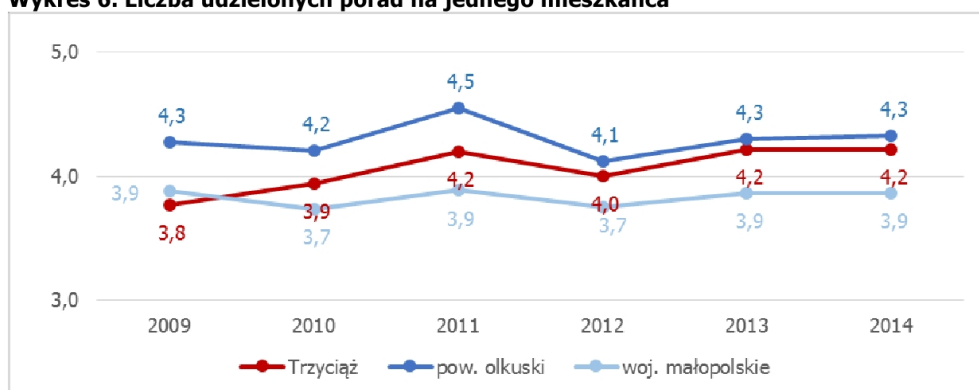
Wykres 5. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Wyniki egzaminu gimnazjalnego w gminie Trzyciąż były niższe od średniej dla województwa i powiatu, we wszystkich zakresach przedmiotowych (również w 2013 r.), a znacząco niższe w przypadku języka angielskiego:
 - język polski: Trzyciąż – 68,7%, powiat – 71,2%, województwo – 70,3%,
 - matematyka: Trzyciąż – 43,4%, powiat – 49,4%, województwo – 50,33%,
 - historia i wiedza o społeczeństwie: Trzyciąż – 60,4%, powiat – 61,1%, województwo – 61,1%,
 - przedmioty przyrodnicze: Trzyciąż – 52,9%, powiat – 54,6%, województwo – 54,5%,
 - język angielski poziom podstawowy: Trzyciąż – 34,4%, powiat – 67,2%, województwo – 67,9%.
- Na terenie gminy działają 2 przychodnie, w których udzielono łącznie 29,8 tys. porad medycznych – spadek o 0,2 tys. w porównaniu z rokiem poprzednim. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca oscylowała wokół 3,8-4,2 i była nieznacznie wyższa od liczby porad udzielonych na jednego mieszkańca województwa oraz nieznacznie niższa od liczby porad udzielonych na jednego mieszkańca powiatu.

Wykres 6. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Mieszkańcy gminy mieli do dyspozycji 1 aptekę, a jej obciążenie liczbą osób od 2010 roku systematycznie malało do poziomu 7,1 tys. osób, przy czym był to poziom ponad dwukrotnie wyższy niż dla województwa i powiatu.
- W gminie nie funkcjonowała żadna placówka stacjonarnej pomocy społecznej.
- W latach 2009-2014 liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wahała się, podobnie liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Rośnie natomiast od 2010 roku

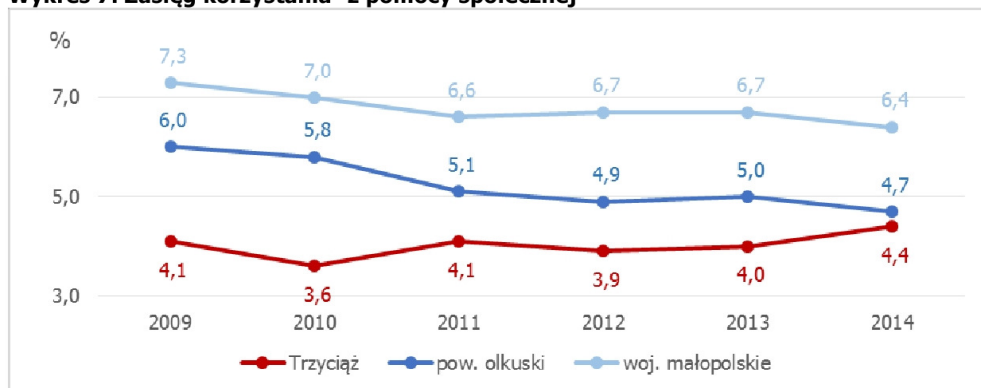

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

liczba gospodarstw i liczba osób w gospodarstwach domowych poniżej kryterium dochodowego. W przypadku powiatu i województwa sytuacja kształtowała się podobnie: liczba gospodarstwa i osób wahała się.

- W gminie Trzyciąż w latach 2009-2014 udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem wahał się, podobnie jak udział ludności poniżej kryterium dochodowego. W całym okresie wskaźnik ten przyjmował wartości niższe niż Małopolscy czy powiecie olkuskim.

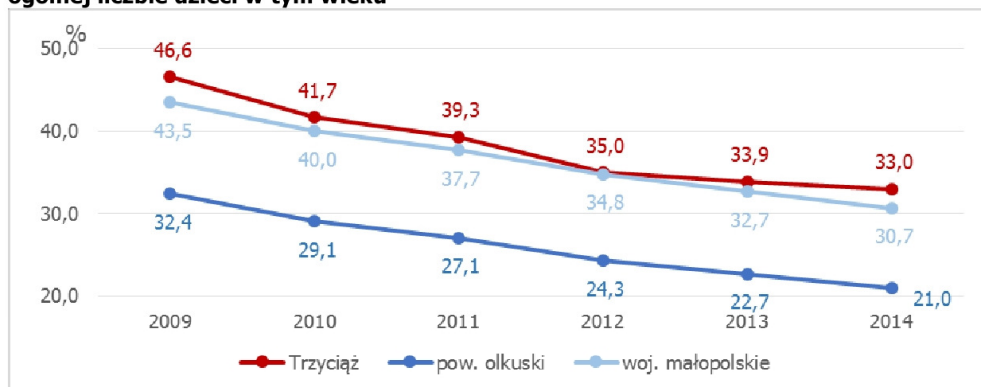
Wykres 7. Zasięg korzystania² z pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W przypadku wszystkich trzech analizowanych jednostek terytorialnych nastąpił spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci do lat 17 oraz spadek udziału dzieci w wieku do lat 17, które otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku. Udział ten, dla gminy Trzyciąż w latach 2009-2014, był zawsze wyższy o kilka do kilkunastu punktów procentowych od średniej dla powiatu i nieznacznie wyższy od średniej dla województwa.

Wykres 8. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Do roku 2012 rosła liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy oraz ich udział w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym. W 2014 roku odnotowano spadek obu wartości z poziomu 315 do poziomu 280 bezrobotnych (tj. udział bezrobotnych z 7,4% do 6,5%). Podobnie prezentowała się sytuacja w województwie

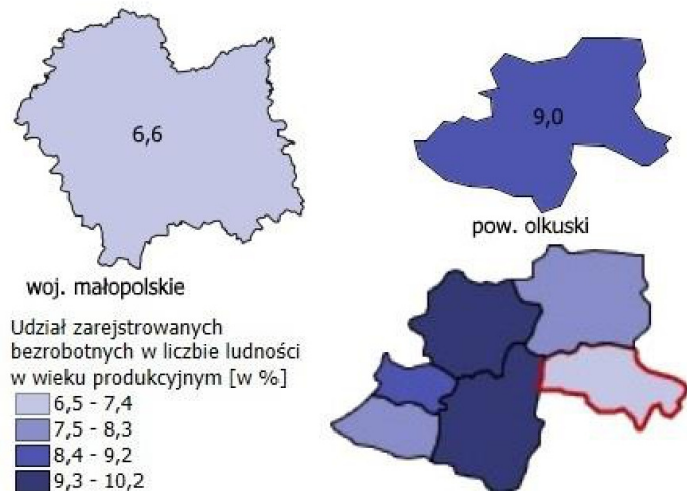
² Zasięg korzystania z pomocy społecznej to udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

małopolskim oraz powiecie olkuskim. Inaczej niż w Małopolsce i powiecie olkuskim, mężczyźni stanowili liczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych (63,6%).

Rysunek 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W 2014 roku w gminie Trzyciąż działały 2 biblioteki, z czego 1 z nich była przystosowana dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W ciągu ostatnich lat liczba czytelników i księgozbioru wahała się, co oznacza również zmienną liczbę książek dostępnych dla jednego czytelnika biblioteki. Ponad to mieszkańcy gminy Trzyciąż mieli „gorszy” dostęp do księgozbioru od przeciętnego mieszkańca województwa i powiatu.
- Biblioteki w gminie dysponowały 2 komputerami, które były udostępnione do użytku czytelników, wszystkie komputery były podłączone do Internetu.

2.2. Zjawiska gospodarcze

Kolejnym obszarem, który został wytypowany zgodnie z *Ustawą* do analizy, jest obszar gospodarczy. Koncentruje się on na zjawiskach związanych z przedsiębiorczością oraz kondycją lokalnych przedsiębiorstw. Sytuacja gminy Trzyciąż przedstawia się w tym zakresie w sposób następujący:

- W 2014 roku na terenie gminy do rejestru REGON było wpisanych 489 podmiotów gospodarczych – co więcej - nastąpił wzrost w porównaniu z 2009 rokiem, z wahaniami w latach wcześniejszych. Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było w sekcji G w dziale 47 – sprzedaż detaliczna (119 podmiotów), a następnie w sekcji H, w dziale 49 – transport lądowy oraz transport rurociągowy (61 podmiotów). Pod względem wielkości dominowały mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające od 0-9 osób. Podobnie prezentowała się sytuacja pod względem dominującej sekcji PKD w województwie i powiecie, przeważały podmioty z sekcji G w dziale 47 – sprzedaż detaliczna, podobnie natomiast rosła liczba podmiotów w powiecie (z wahaniami) oraz przeważały podmioty o wielkości zatrudnienia 0-9 osób. W całym badanym okresie, w porównaniu z województwem i powiatem, w gminie Trzyciąż wskaźnik przedsiębiorczości przyjmował wyraźnie niższe wartości.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

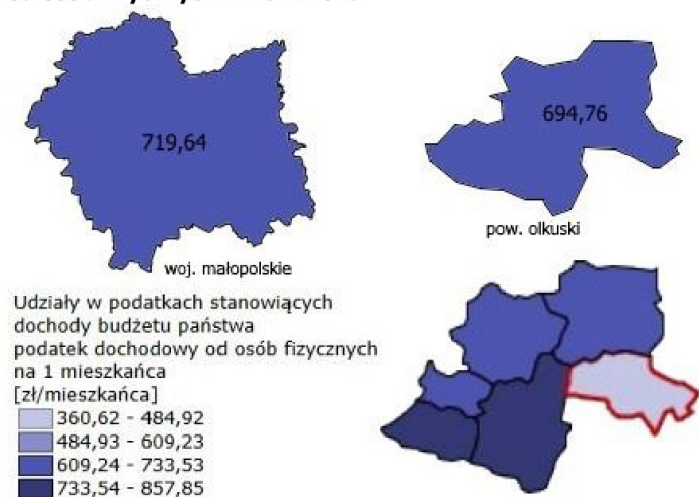
Wykres 9. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Ze względu na brak dostępnych danych przedstawiających wprost kondycję finansową mieszkańców gmin, do analizy wykorzystana została informacja o podatku dochodowym od osób fizycznych, która jest pochodną przychodów ludności.

Rysunek 5. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W 2014 roku pozycja ta w dochodach własnych gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosiła 360,63 zł, średnia dla gmin w powiecie i województwie jest prawie 2 razy większa.

2.3. Zjawiska środowiskowe

Kolejnym obszarem zdefiniowanym w *Ustawie i Wytycznych*, w którym należy badać zjawiska kryzysowe są kwestie związane z jakością środowiska. Obszar ten powiązany jest ze standardami środowiska, w tym gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska. Podstawowe dane dotyczące tego obszaru są następujące:

- gmina Trzyciąż położona jest na obszarze Jury Krakowsko-Częstochowskiej, Dłubniańskiego Parku Krajobrazowego oraz Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

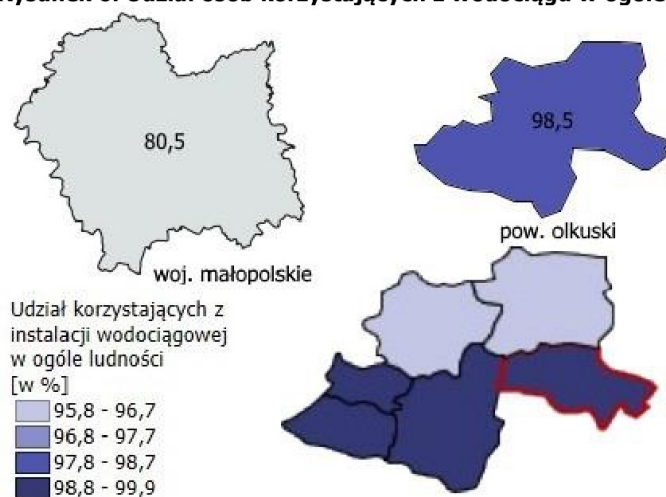
- Ponad 53% gminy to obszary prawnie chronione, znajduje się tu również 14 pomników przyrody.
- Na terenie gminy znajduje się 1 obszar Natura 2000: Michałowiec PLH120011.
- W gminie działa 1 oczyszczalnia ścieków, która obsługuje 21,2% mieszkańców.
- W 2014 roku 16,5% powierzchni gminy stanowiły lasy, dla województwa wskaźnik ten wynosił 28,7%, a dla powiatu 35,9%.

2.4. Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne

Czwartym z wytypowanych obszarów to zjawiska przestrzenno-funkcjonalne, które charakteryzują: wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz stan tej infrastruktury, dostęp i jakości podstawowych usług, dostępność komunikacyjna:

- W 2014 roku udział osób korzystających z wodociągu w ogólnej liczbie ludności wynosił 99,5%, natomiast wartość tego wskaźnika dla Małopolski wynosiła 80,5%, a dla powiatu olkuskiego 98,5%.

Rysunek 6. Udział osób korzystających z wodociągu w ogólnej liczbie ludności w 2014 roku

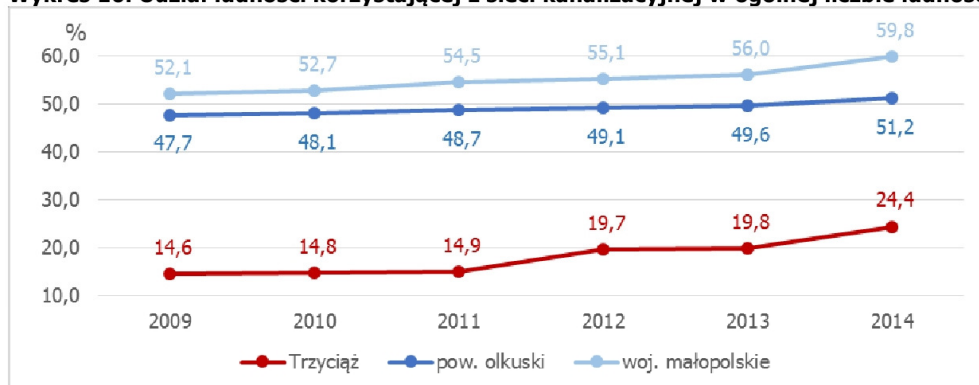
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na 100 km² od roku 2009 wzrosła do poziomu 28,0. W województwie wartość tego wskaźnika wynosiła 89,0, a w powiecie 36,1, również rosnąc od 2009 roku. Udział mieszkańców gminy korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosił 24,4% (59,8% województwo, 51,2% powiat) i wzrósł w porównaniu z 2009 rokiem o 9,8 punktu procentowego. W tym samym czasie w powiecie odnotowano wzrost o 3,5 punktu procentowego, a w województwie o 7,7 punktu procentowego.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Wykres 10. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.5. Zjawiska techniczne

- W gminie było 2 261 mieszkań w 2 074 budynkach mieszkalnych (wzrosty od 2009 roku). Na jedno mieszkanie przypadały ponad 3 osoby. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 91,1 m², czyli 29,2 m² na osobę.
- W październiku 2015 roku do rejestru zabytków nieruchomych województwa małopolskiego wpisane było 7 obiektów:
 - zespół dworski w Glanowie,
 - kościół parafialny pod wezwaniem Św. Benedykta w Imbramowicach,
 - zespół klasztorny Sióstr Norbertanek w Imbramowicach,
 - stary cmentarz w Imbramowicach,
 - kościół parafialny pod wezwaniem Św. Jana Chrzciciela w Jangrocie,
 - zespół pałacowy w Ściborzycach,
 - zespół dworski w Tarnawie.

2.6. Pozycja rozwojowy gminy Trzyciąż na tle powiatu i województwa

Tabela 1. Porównanie wskaźników charakteryzujących analizowane zjawiska w 2014 roku

Wskaźnik	Trzyciąż	woj. małopolskie	powiat olkuski
Gęstość zaludnienia	74	222	184
Wskaźnik obciążenia demograficznego	64,7	59,2	58,7
Kobiety na 100 mężczyzn	98	106	105
Przyrost naturalny na 1 tys. ludności	-0,7	1,4	-1,7
Saldo migracji na pobyt stały na 1 tys. ludności	-1,8	0,9	-2,3
Współczynnik skolaryzacji brutto - szkoły podstawowe	88,72	93,89	94,31
Współczynnik skolaryzacji brutto - szkoły gimnazjalne	90,99	96,87	98,69
Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego	4,46	1,17	1,13
Porady lekarskie ogółem na 1 mieszkańca	4,2	3,9	4,3
Ludność na 1 aptekę (w tys.)	7,1	3,0	2,9

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zasięg korzystania z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego (%) ³	4,4	6,4	4,7
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	33,0	30,7	21,0
Ludność na 1 placówkę biblioteczną (w tys.)	3,5	4,4	3,9
Księgozbiór bibliotek na 1 000 ludności	2 843,4	3 252,4	3 590,0
Czytelniczy bibliotek publicznych na 1 000 ludności	99	195	184
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	10,8	15,6	21,8
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	6,5	6,6	9,0
Udział pracujących mężczyzn na terenie gminy ⁴	63,6	49,1	53,3
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	693	1059	1 036
Lesistość ⁵	16,5	28,7	35,9
Udział ludności korzystającej z oczyszczalni w ludności ogółem	21,2	62,8	53,4
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności - wodociąg	99,5	80,5	98,5
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności - kanalizacja	24,4	59,8	51,2
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na 100 km ²	28,0	89,0	36,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	91,1	77,6	77,5
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	29,2	26,1	25,7
Mieszkania na 1 000 mieszkańców	320,2	336,1	331,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Jeżeli wskaźnik negatywnie odbiega od średniej dla województwa małopolskiego jest zaznaczany kolorem czerwonym.

³ Zasięg korzystania z pomocy społecznej to udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem.

⁴ Dane dla roku 2013.

⁵ Wskaźnik lesistości (lesistość) - stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geograficznej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

3. METODOLOGIA WYBORU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji opracowano diagnozę, która została przeprowadzona na podstawie wiarygodnych i mierzalnych danych pozyskanych z: Urzędu Gminy w Trzyciążu i jednostek organizacyjnych m.in. Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzyciążu, Biblioteki Publicznej w Trzyciążu, Komendy Powiatowej Policji, Głównego Urzędu Statystycznego, Starostwa Powiatowego w Olkuszu.

Dla przestrzennego określenia problemów i potencjałów gminę podzielono zgodnie ze strukturą jednostek pomocniczych na sołectwa. Jest to podział naturalny dla mieszkańców gminy, a także umożliwia przeprowadzenie analizy zróżnicowania wewnątrzgminnego. Podział ten umożliwia przeprowadzenie analizy zróżnicowania wewnątrzgminnego. Biorąc pod uwagę, że rewitalizacja ma w pierwszej kolejności służyć poprawie jakości życia mieszkańców, uznano, że kwestie społeczne mają kluczowe i nadrzędne znaczenie dla wyznaczania obszaru zdegradowanego. Dla wyznaczonych obszarów przeprowadzono diagnozę wskaźników opisujących negatywne zjawiska społeczne takie jak: zakres korzystania z pomocy społecznej, ubóstwo, przestępczość, niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, niewielka dostępność podstawowych usług w dziedzinie oświaty, zdrowia, kultury.

W celu wskazania obszarów wymagających rewitalizacji, na podstawie szeregu wskaźników opisujących problemy społeczne zbudowano tak zwany **wskaźnik syntetyczny**.

Pierwszym etapem budowy wskaźnika syntetycznego jest normalizacja zmiennych w celu sprowadzenia ich do porównywalnej skali tzw. skali niemianowanej, czyli nie związanej z jednostką miary. Jest to zabieg konieczny z punktu widzenia poprawności obliczeń, ponieważ dzięki niemu różne rozpiętości zmiennych nie będą sztucznie nadawały wagi, czynnikom przyjmującym wartość z wyższych przedziałów. W trakcie normalizacji zmiennych przekształcono również destymulanty w stymulanty. Jako stymulanty, na potrzeby wskazania obszaru zdegradowanego, przyjęte zostały zmienne, których wyższa wartość występowała w obszarach gminy kwalifikujących się jako obszary zdegradowane (np. liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców). Natomiast destymulantami były zmienne, których niższa wartość oznaczała bardziej problemowy obszar (np. liczba przedsiębiorstw na 1 000 mieszkańców). Obliczeń dokonano według następujących wzorów:

$$Z_{ij} = \frac{x_{ij} - \min_i\{x_{ij}\}}{\max_i\{x_{ij}\} - \min_i\{x_{ij}\}} \text{ dla stymulant}$$

$$Z_{ij} = \frac{\max_i\{x_{ij}\} - x_{ij}}{\max_i\{x_{ij}\} - \min_i\{x_{ij}\}} \text{ dla destymulant}$$

gdzie:

X_{ij} – to wartość i -tego obszaru (np. sołectwo) dla j -tej zmiennej,

Z_{ij} – to zmienna po normalizacji.

Syntetyczną miarę, odzwierciedlającą sytuację obszarów w poszczególnych zakresach, utworzono przy użyciu metody sum standaryzowanych. Metoda sum standaryzowanych należy do grupy metod bezwzorcowych porządkowania liniowego, zgodnego ze wzorem:

$$S_i = \sum_{j=1}^k Z_{ij} \quad i = 1, \dots, n$$

Wskaźnik sum standaryzowanych został skonstruowany na bazie wskaźników cząstkowych zaprezentowanych w rozdziale 3. Wskaźniki cząstkowe zsumowano.

Dla każdego obliczonego dla sołectwa wskaźnika syntetycznego, zasadniczo daną referencyjną jest średni wskaźnik sum standaryzowanych dla całej gminy, obliczony jako średnia arytmetyczna wskaźników syntetycznych dla sołectw. W analizie uwzględniono również pod uwagę

rozrzut wskaźników syntetycznych, biorąc jako wielkość porównawczą 50% wartości maksymalnej wskaźnika syntetycznego.

Najwyższe wartości obliczonego wskaźnika sumarycznego oznaczają największą koncentrację negatywnych zjawisk społecznych na tych obszarach. Za obszar objęty kryzysem społecznym uznano wszystkie jednostki, w których wartość wskaźnika sumarycznego była wyższa niż zmienna referencyjna, w tym przypadku średnia wartość dla gminy wskaźnika syntetycznego dla zjawisk społecznych.

Jednostki urbanistyczne, dla których **społeczny** wskaźnik syntetyczny będzie wyższy niż średnia dla gminy, mogą być potencjalnie uznane za zdegradowane, pod warunkiem występowania w nich dodatkowo co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk techniczno-środowiskowych:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska;
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych;
- technicznych – w szczególności złego stanu obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, przede wszystkim w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Analizy zjawisk techniczno-środowiskowych dokonano w oparciu o: czynniki techniczne, środowisko gospodarcze, przestrzenne i przyrodnicze. Analogicznie, jak w przypadku zjawisk społecznych, został skonstruowany wskaźnik syntetyczny, a wskaźniki cząstkowe, poddano standaryzacji. Otrzymano sumaryczny wskaźnik czynników techniczno-środowiskowych, który określał koncentrację zjawisk negatywnych.

Ostatnim etapem diagnozy było wskazanie obszaru zdegradowanego, które wykazują kumulację negatywnych zjawisk społecznych, a dodatkowo w analizowanych czynnikach techniczno-środowiskowych wykazują nagromadzenie negatywnych cech. Na bazie wcześniej obliczonych wskaźników sum standaryzowanych skonstruowano **wskaźnik degradacji obszaru**, wyliczony jako suma dwóch wcześniej uzyskanych wskaźników.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

4. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE, GOSPODARCZE, PRZESTRZENNE, ŚRODOWISKOWE I TECHNICZNE JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH

Przedmiotem niniejszego rozdziału jest analiza czynników społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i techniczno-środowiskowych gminy Trzyciąż i wskazanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze gminy. Analizy dokonano zgodnie z zaleceniami wynikającymi z *Ustawy rewitalizacyjnej*, to znaczy w pierwszej kolejności dokonano pogłębionej analizy zjawisk społecznych, w tym w szczególności związanych z poziomem bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji, niskiego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym czy kulturalnym. Ponadto przeanalizowano pozostałe zjawiska (gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne i techniczno-środowiskowe). Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych z jednoczesnym występowaniem jednego lub więcej negatywnych zjawisk w pozostałych obszarach pozwoliła wskazać i wyznaczyć obszary o największej kumulacji zjawisk kryzysowych.

4.1. Diagnoza zjawisk społecznych

Diagnoza uwarunkowań społecznych w gminie Trzyciąż opierała się na zestawie wskaźników dotyczących:

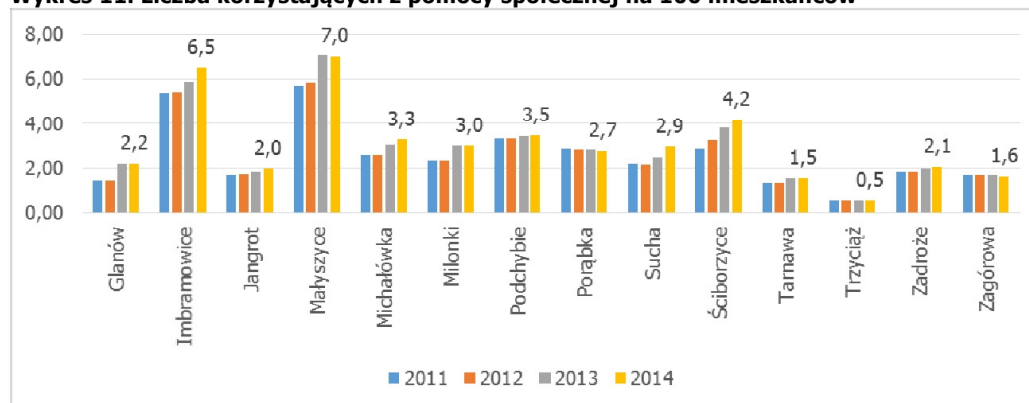
- czynników związanych z ubóstwem i wykluczeniem społecznym;
- czynników bezpieczeństwa;
- czynników demograficznych;
- aktywności mieszkańców.

4.1.1. Czynniki związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego wytypowano listę 12 wskaźników, które poddano analizie w wymiarze terytorialnym i czasowym. Diagnoza uwzględniała wpływ wszystkich zmiennych, natomiast komentarz analityczny koncentruje się na kluczowych wskaźnikach.

W latach 2011-2014 liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców wahała się od 0,5 do 7,1. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przeliczona na 100 mieszkańców, mówi o skali tego zjawiska i obrazuje sytuację materialno-bytową ludności danego sołectwa. W całym badanym okresie negatywnie pod względem omawianego wskaźnika wyróżniały się sołectwa: Małyszycze i Imbramowice.

Wykres 11. Liczba korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców

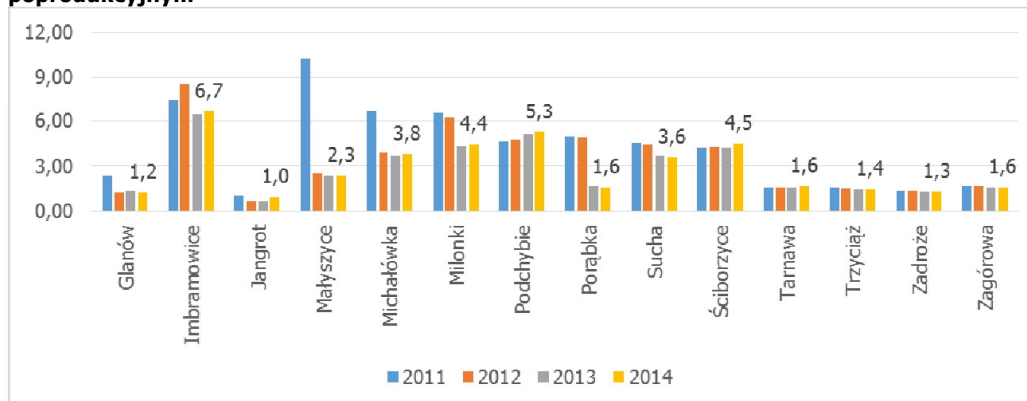
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzyciążu

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Wśród wskaźników związanych z korzystaniem ze środków pomocy społecznej największe wartości przyjmował wskaźnik akcentujący problemy demograficzne gminy, czyli wskaźnik dotyczący liczby osób w wieku 65 lat i więcej sięgających po środki pomocy społecznej na 100 osób w wieku poprodukcyjnym. Najgorzej prezentowała się w tym zakresie sytuacja w sołectwach Imbramowice, Milonki, Ściborzyce oraz Podchybie.

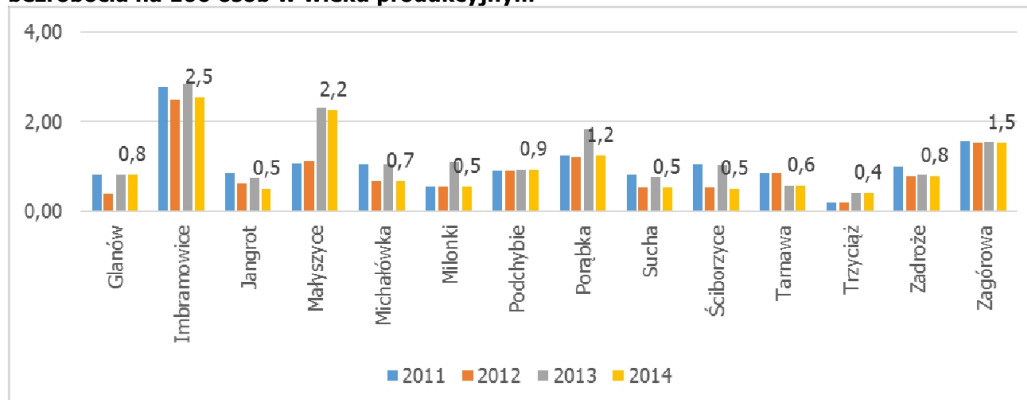
Wykres 12. Liczba klientów pomocy społecznej w wieku 65 lat i więcej na 100 osób w wieku poprodukcyjnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzyciążu

Kolejnym wskaźnikiem, na który należy zwrócić uwagę jest wskaźnik związany z liczbą bezrobotnych. Osoby mające status bezrobotnych nie są w stanie zapewnić gospodarstwu stałego źródła dochodu z pracy zarobkowej, co może przekładać się na kondycję finansową wszystkich członków danego gospodarstwa domowego. W przypadku liczby korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym w całym analizowanym okresie, największą wartość tego wskaźnika odnotowano w sołectwach: Imbramowice, a 2013 i 2014 roku również w Małyszycach. Natomiast w badanym okresie dla całego obszaru wskaźnik przyjmował wartości od 0,2 do 2,8.

Wykres 13. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzyciążu

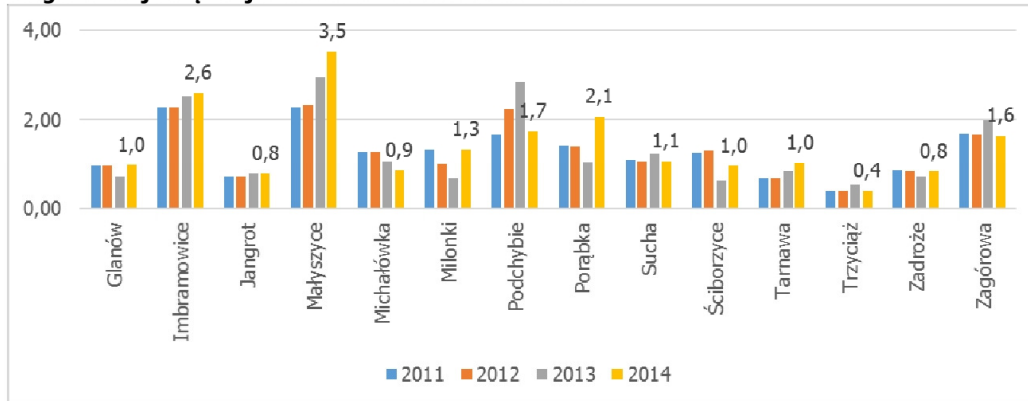
Długotrwała i ciężka choroba członka gospodarstwa domowego dezorganizuje życie rodziny. Niejednokrotnie w związku z podjęciem opieki nad taką osobą, członek rodziny zmuszony jest częściowo lub w całości zrezygnować z pracy zarobkowej. Ponadto osoby przewlekle chore mogą wymagać dodatkowo specjalistycznych zabiegów medycznych oraz drogich leków, które istotnie obciążają budżet gospodarstwa domowego. W latach 2011-2014 liczba osób korzystających z tego

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

powodu ze środków pomocy społecznej na 100 mieszkańców wahała się od 0,4 do 3,5. W całym badanym okresie negatywnie pod względem omawianego wskaźnika wyróżniały sołectwa: Małyszycy, Imbramowice, Porąbka i Podchybie.

Wykres 14. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzyciążu

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Tabela 2. Wskaźniki z zakresu społecznego - czynniki związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Sołectwo	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców				Liczba osób bezrobotnych korzystająca z pomocy społecznej na 100 osób w wieku produkcyjnym			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Glanów	1,43	1,43	2,20	2,21	0,24	0,00	0,00	0,00	0,24	0,24	0,00	0,00	0,82	0,40	0,82	0,81
Imbramowice	5,37	5,42	5,88	6,48	0,83	0,63	0,84	0,86	1,24	1,25	0,84	0,65	2,78	2,49	2,84	2,54
Jangrot	1,65	1,73	1,80	1,96	0,22	0,14	0,07	0,15	0,07	0,14	0,07	0,07	0,87	0,62	0,75	0,50
Małyszycze	5,71	5,85	7,06	7,02	0,57	0,00	0,59	0,58	1,14	1,17	0,59	0,00	1,08	1,11	2,30	2,25
Michałówka	2,59	2,56	3,04	3,27	0,43	0,00	0,00	0,00	0,22	0,21	0,22	0,22	1,05	0,68	1,05	0,67
Milonki	2,33	2,32	3,00	2,98	0,00	0,00	0,00	0,00	0,66	0,66	0,67	0,66	0,55	0,55	1,09	0,55
Podchybie	3,31	3,33	3,41	3,49	0,00	0,00	0,00	0,00	1,66	1,67	1,14	0,58	0,92	0,92	0,93	0,94
Porąbka	2,87	2,82	2,80	2,75	0,00	0,00	0,35	0,34	0,72	0,70	0,70	0,69	1,24	1,23	1,84	1,24
Sucha	2,18	2,16	2,49	2,95	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,15	0,16	0,31	0,80	0,53	0,78	0,52
Ściborzycze	2,87	3,26	3,81	4,17	0,96	0,65	0,63	0,64	0,32	0,33	0,32	0,32	1,04	0,52	1,03	0,51
Tarnawa	1,33	1,35	1,53	1,54	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	0,51	0,34	0,34	0,86	0,86	0,57	0,57
Trzyciąż	0,52	0,53	0,52	0,52	0,00	0,00	0,00	0,00	0,13	0,13	0,13	0,13	0,20	0,20	0,41	0,41
Zadroże	1,83	1,82	1,95	2,05	0,24	0,12	0,12	0,12	0,37	0,36	0,12	0,12	1,00	0,80	0,81	0,79
Zagórowa	1,69	1,66	1,67	1,64	0,00	0,00	0,00	0,00	0,34	1,00	0,33	0,33	1,57	1,53	1,55	1,52

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Sołectwo	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej bądź ciężkiej choroby na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu wsparcia z powodu przemocy na 100 mieszkańców							
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Glanów	0,72	0,48	0,73	0,74	0,95	0,95	0,73	0,98	0,00	0,00	0,24	0,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Imbramowice	2,07	2,08	2,73	2,59	2,27	2,29	2,52	2,59	0,41	0,42	0,63	0,43	0,41	0,42	0,41	0,21	0,41	0,42	0,42	0,21
Jangrot	0,72	0,65	0,87	0,73	0,72	0,72	0,79	0,80	0,14	0,14	0,22	0,15	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Małyszycze	1,14	1,17	1,76	1,75	2,29	2,34	2,94	3,51	0,00	0,00	0,59	0,58	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Michałówka	0,86	0,64	1,30	1,09	1,30	1,28	1,09	0,87	0,22	0,00	0,22	0,22	0,22	0,00	0,22	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00
Milonki	0,66	0,66	0,67	0,66	1,33	0,99	0,67	1,32	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,00	0,33	0,00	0,33
Podchybie	1,10	1,11	0,57	0,58	1,66	2,22	2,84	1,74	0,55	0,56	0,57	0,58	0,55	0,56	0,57	0,58	0,00	0,00	0,00	0,00
Porąbka	0,36	0,35	0,70	0,69	1,43	1,41	1,05	2,06	0,36	0,00	0,35	0,34	0,36	0,00	0,35	0,34	0,00	0,00	0,00	0,00
Sucha	0,62	0,46	0,93	0,78	1,09	1,08	1,25	1,09	0,16	0,15	0,31	0,16	0,16	0,15	0,31	0,16	0,00	0,15	0,00	0,00
Ściborzycze	0,96	0,98	1,27	0,96	1,27	1,30	0,63	0,96	0,32	0,33	0,32	0,32	0,32	0,33	0,32	0,32	0,00	0,00	0,00	0,00
Tarnawa	0,67	0,51	0,68	0,68	0,67	0,67	0,85	1,03	0,17	0,17	0,00	0,17	0,17	0,17	0,00	0,17	0,17	0,00	0,00	0,00
Trzyciąż	0,26	0,26	0,13	0,13	0,39	0,39	0,52	0,39	0,13	0,13	0,13	0,00	0,13	0,13	0,13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zadroże	0,73	0,73	0,73	0,72	0,85	0,85	0,73	0,84	0,24	0,24	0,24	0,12	0,24	0,24	0,24	0,12	0,00	0,00	0,00	0,00
Zagórowa	0,68	0,66	1,00	0,33	1,69	1,66	2,00	1,64	0,34	0,00	0,00	0,33	0,34	0,00	0,00	0,33	0,34	0,00	0,00	0,00

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Sołectwo	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu wielodzietności na 100 mieszkańców				Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w wieku 65 lat i więcej na 100 osób w wieku poprodukcyjnym				Liczba osób objętych niebieską kartą na 100 mieszkańców			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Glanów	0,72	0,72	0,49	0,74	0,00	0,00	0,00	0,00	2,33	1,22	1,39	1,19	0,00	0,00	0,00	0,00
Imbramowice	1,65	1,46	1,68	1,51	0,21	0,63	0,63	0,43	7,45	8,51	6,45	6,67	0,21	0,00	0,21	0,22
Jangrot	0,50	0,36	0,43	0,29	0,00	0,29	0,22	0,15	0,98	0,64	0,64	0,97	0,00	0,00	0,07	0,07
Małyszycze	0,57	0,58	1,18	1,17	0,00	0,00	0,00	0,00	10,26	2,50	2,38	2,33	0,00	0,00	0,00	0,58
Michałówka	0,65	0,43	0,65	0,44	0,00	0,00	0,00	0,00	6,67	3,90	3,70	3,80	0,00	0,21	0,43	0,44
Milonki	0,33	0,33	0,67	0,33	0,00	0,00	0,00	0,00	6,52	6,25	4,35	4,44	0,00	0,33	0,33	0,00
Podchylbie	0,55	0,56	0,57	0,58	0,00	0,00	0,00	0,00	4,65	4,76	5,13	5,26	0,00	0,00	0,00	0,00
Porąbka	0,72	0,70	1,05	0,69	0,00	0,00	0,00	0,00	5,00	4,92	1,64	1,61	0,00	0,00	0,00	0,00
Sucha	0,47	0,31	0,47	0,31	0,00	0,31	0,16	0,00	4,55	4,39	3,74	3,57	0,00	0,15	0,00	0,00
Ściborzycze	0,64	0,33	0,63	0,32	0,64	0,98	0,32	0,32	4,17	4,29	4,23	4,48	0,00	0,33	0,00	0,00
Tarnawa	0,50	0,51	0,34	0,34	0,00	0,00	0,00	0,00	1,55	1,57	1,60	1,64	0,17	0,00	0,00	0,00
Trzyciąż	0,13	0,13	0,26	0,26	0,00	0,00	0,00	0,00	1,60	1,49	1,46	1,44	0,00	0,00	0,00	0,00
Zadroże	0,61	0,49	0,49	0,48	0,12	0,12	0,12	0,12	1,35	1,37	1,32	1,32	0,00	0,00	0,37	0,36
Zagórowa	1,01	1,00	1,00	0,99	0,00	0,33	0,00	0,00	1,64	1,64	1,59	1,61	0,34	0,00	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzyciążu

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

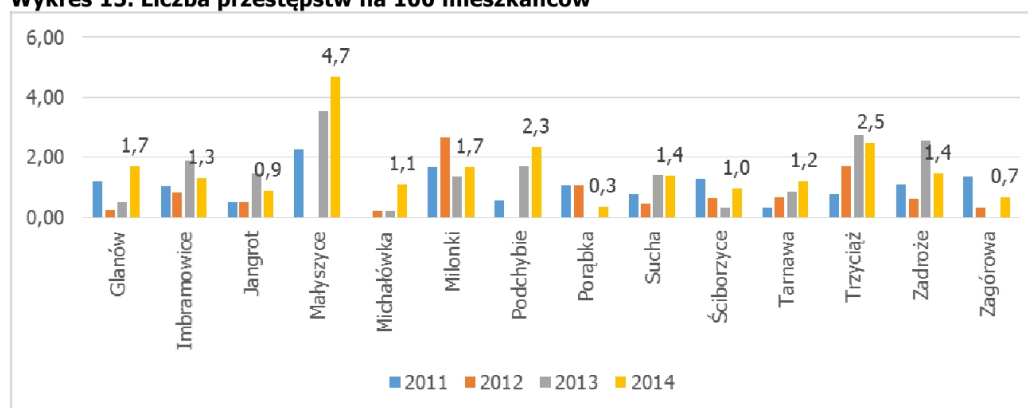
4.1.2. Czynniki bezpieczeństwa

Poczucie bezpieczeństwa jest jednym z podstawowych kryteriów oceny obszaru, w którym się żyje, pracuje i spędza czas. Przestępczość stanowi ważny czynnik wpływający na jakość życia mieszkańców. Za zapewnienie bezpieczeństwa na terenie gminy Trzyciąż odpowiada Komisarjat Policji w Wolbromiu. W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego wykorzystano 8 wskaźników z zakresu statystyk policyjnych. Analizie opisowej poddano 3 przyjmujących najwyższe wartości:

- liczbę przestępstw na 100 mieszkańców;
- liczbę kradzieży i rozbojów na 100 mieszkańców;
- liczbę kolizji drogowych na 100 mieszkańców.

Liczba przestępstw ogółem na 100 mieszkańców pokazuje zagrożenie przestępczością w układzie terytorialnym. Najniższe poczucie bezpieczeństwa w całym analizowanym okresie mogli mieć mieszkańcy sołectwa Małyszycy i Trzyciąż.

Wykres 15. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców

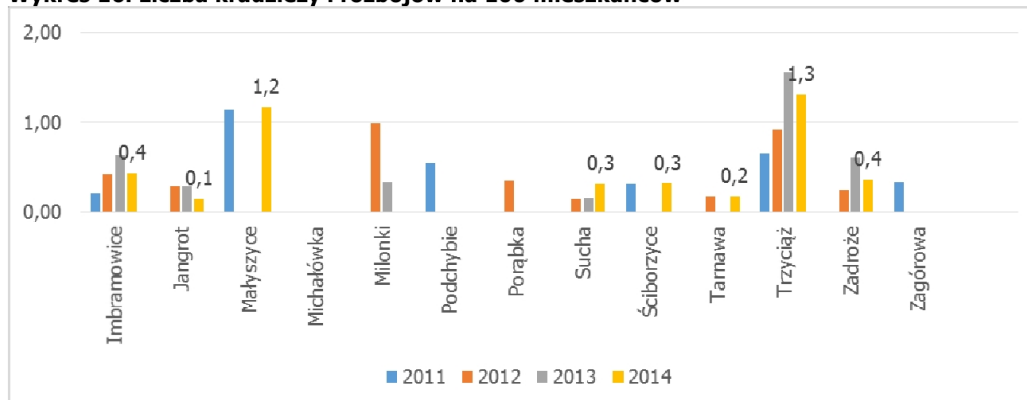
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Olkuszu

Kradzież według Kodeksu Karnego jest zaborem cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia. Pod pojęciem zaboru rozumie się fizyczne wyjęcie rzeczy spod władztwa właściciela. Natomiast rozbój jest zaborem cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia przy użyciu jednego z trzech wymienionych sposobów: używając przemocy wobec osoby, grożąc natychmiastowym użyciem przemocy, doprowadzając człowieka do stanu nieprzytomności i bezbronności. Największe wartości tego wskaźnik w latach 2011-2014 odnotowano w sołectwie Trzyciąż, a w 2014 roku również w Małyszycach.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

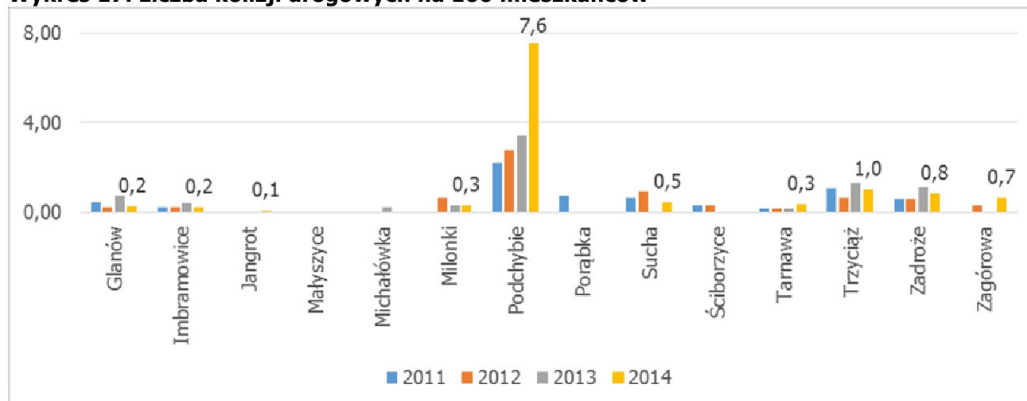
Wykres 16. Liczba kradzieży i rozbojów na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Olkuszu

Pomimo, iż przez obszar gminy nie przechodzi żadna droga kategorii krajowej, gmina Trzyciąż nie jest wolna od zdarzeń związanych z ruchem drogowym. Wypadek drogowy jest zdarzeniem w ruchu drogowym, w którym jeden lub więcej uczestników zostaje ranny lub ponosi śmierć. Inną formą przestępstwa, które występuje w ruchu drogowym jest kolizja. Jest to wypadek drogowy, w wyniku którego uszkodzeniu ulega jedynie mienie, a nie osoby w nim uczestniczące. W badanym okresie wskaźnik ten przyjmował wartości od poziomu 0 do blisko 8 na 100 mieszkańców. Najwyższe wartości wskaźnika w latach 2011-2014 wystąpiły w sołectwie Podchybie, które jest jednym z kilku sołectw, przez które przebiega droga wojewódzka 794, która stwarza największe zagrożenie. Do niebezpiecznych zdarzeń drogowych dochodzi także na drodze wojewódzkiej na zakręcie w Zadrożu. Jest to miejsce wskazywane w trakcie warsztatów i spotkań rewitalizacyjnych jako wyjątkowo niebezpiecznej, a łuk drogi wymaga korekty (bądź technicznej, bądź w zakresie organizacji ruchu).

Wykres 17. Liczba kolizji drogowych na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Olkuszu

4.1.3. Aktywność mieszkańców

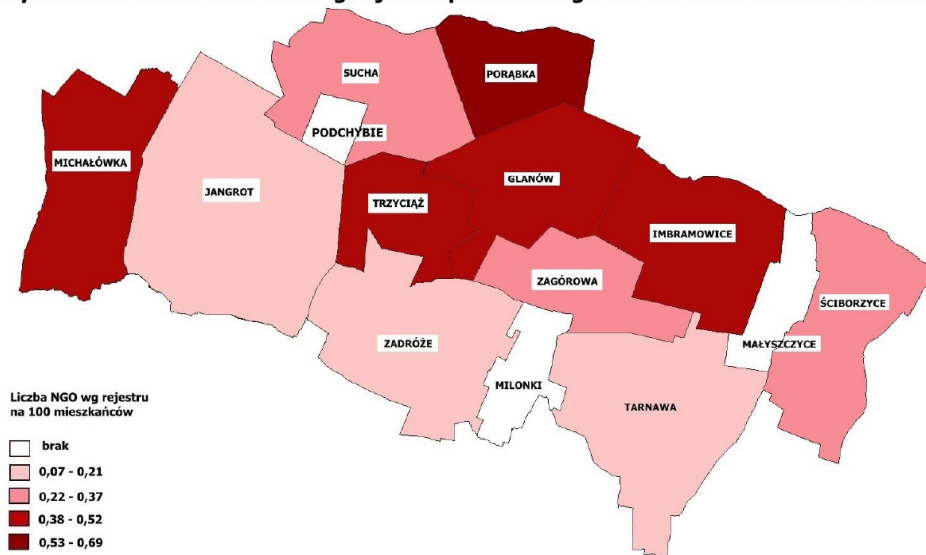
Aktywność społeczności lokalnej może mieć istotny wpływ na zmiany zachodzące w ich otoczeniu. Jednym z przejawów aktywności mieszkańców jest liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy, reprezentowana przez wskaźnik liczby NGO na 100 mieszkańców. Wskaźnik ten można interpretować jako współczynnik aktywności społeczeństwa obywatelskiego – im większa liczba jednostek tego rodzaju, tym bardziej aktywna jest lokalna społeczność. Ze względu na cele analizy (wytypowanie obszarów wymagających rewitalizacji) istotne jest

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

wskazanie jednostek o najniższych wartościach omawianego wskaźnika. Najgorsza sytuacja w tym zakresie jest w trzech sołectwach: Małyszycy, Milonki i Podchymbie, gdzie nie zarejestrowano żadnych organizacji pozarządowych.

Rysunek 7. Liczba NGO według rejestru powiatowego na 100 mieszkańców w 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzyciąż

Jedną z podstawowych form uczestnictwa obywatela w życiu publicznym, dostępną dla każdego uprawnionego, jest głosowanie w wyborach. Analiza rozkładu przestrzennego frekwencji w wyborach samorządowych, które odbyły się w 2014 roku pozwoliła wskazać obszary gminy z najmniejszą aktywnością mieszkańców w tym zakresie, są to sołectwa: Imbramowic, Małyszycy i Ściborzyce.

Rysunek 8. Frekwencja wyborcza w 2014 roku

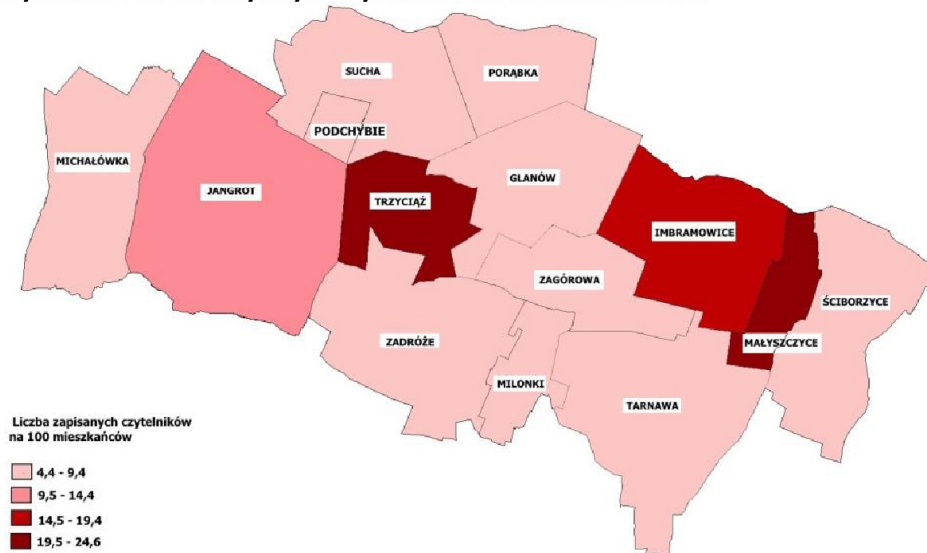
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Ostatnim ze wskaźników opisujących aktywność mieszkańców jest liczba aktywnych czytelników korzystających z bibliotek publicznych z danego obszaru. Analizując ten wskaźnik można stwierdzić, że najmniej aktywni są mieszkańcy sołectw: Tarnawa i Ściborzyce.

Rysunek 9. Liczba aktywnych czytelników na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzyciąż

Poniżej zaprezentowano wcześniej omówione dane w układzie tabelarycznym z uwzględnieniem konkretnych wartości dla poszczególnych badanych sołectw.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Tabela 3. Wskaźniki z zakresu czynników bezpieczeństwa

Sołectwo	Liczba przestępstw ogółem na 100 mieszkańców				Zgwałcenia na 100 mieszkańców		Kradzieże i rozboje na 100 mieszkańców				Bójka, pobicie na 100 mieszkańców	Uszczerbek na zdrowiu na 100 mieszkańców			
	2011	2012	2013	2014	2014	2014	2011	2012	2013	2014		2011	2011	2012	2013
Glanów	1,19	0,24	0,49	1,72	0,00	0,00	0,24	0,00	0,00	0,74	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Imbramowice	1,03	0,83	1,89	1,30	0,00	0,00	0,21	0,42	0,63	0,43	0,00	0,21	0,00	0,00	0,00
Jangrot	0,50	0,50	1,44	0,87	0,00	0,00	0,00	0,29	0,29	0,15	0,07	0,07	0,00	0,00	0,07
Małyszycze	2,29	0,00	3,53	4,68	0,00	0,00	1,14	0,00	0,00	1,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,58
Michałówka	0,00	0,21	0,22	1,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Milonki	1,66	2,65	1,33	1,66	0,00	0,00	0,00	0,99	0,33	0,00	0,33	0,00	0,00	0,00	0,00
Podchylbie	0,55	0,00	1,70	2,33	0,58	0,00	0,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Porąbka	1,08	1,06	0,00	0,34	0,00	0,00	0,00	0,35	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sucha	0,78	0,46	1,40	1,40	0,00	0,00	0,00	0,15	0,16	0,31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ściborzyce	1,27	0,65	0,32	0,96	0,00	0,00	0,32	0,00	0,00	0,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tarnawa	0,33	0,67	0,85	1,20	0,00	0,00	0,00	0,17	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Trzyciąż	0,79	1,71	2,73	2,48	0,00	0,00	0,66	0,92	1,56	1,30	0,00	0,00	0,26	0,00	0,13
Zadroże	1,10	0,61	2,56	1,45	0,00	0,00	0,00	0,24	0,61	0,36	0,00	0,00	0,00	0,24	0,24
Zagórowa	1,35	0,33	0,00	0,66	0,00	0,00	0,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Sołectwo	Uszkodzenie mienia na 100 mieszkańców				Wypadki drogowe na 100 mieszkańców				Kolizje drogowe na 100 mieszkańców			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Glanów	0,24	0,00	0,00	0,00	0,24	0,00	0,00	0,00	0,48	0,24	0,73	0,25
Imbramowice	0,21	0,00	0,00	0,00	0,21	0,00	0,00	0,22	0,21	0,21	0,42	0,22
Jangrot	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07
Małyszycze	0,57	0,00	0,59	0,58	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Michałówka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,22	0,00
Milonki	0,00	0,00	0,00	0,00	0,33	0,00	0,33	0,00	0,00	0,66	0,33	0,33
Podchybie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,56	1,70	0,00	2,21	2,78	3,41	7,56
Porąbka	0,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,72	0,00	0,00	0,00
Sucha	0,00	0,00	0,16	0,16	0,31	0,00	0,16	0,16	0,62	0,93	0,00	0,47
Ściborzyce	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,32	0,33	0,00	0,00
Tarnawa	0,00	0,00	0,00	0,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,17	0,17	0,34
Trzyciąż	0,00	0,26	0,00	0,13	0,00	0,26	0,00	0,52	1,05	0,66	1,30	1,04
Zadroże	0,24	0,00	0,12	0,00	0,37	0,36	0,12	0,12	0,61	0,61	1,10	0,84
Zagórowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,33	0,00	0,66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzyciąż

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Tabela 4. Wskaźniki z zakresu czynników demograficznych

Sołectwo	Wskaźnik obciążenia demograficznego				Współczynnik starości			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Glanów	71,72	66,93	62,86	65,85	20,53	19,57	17,56	20,59
Imbramowice	68,06	70,82	68,79	67,75	19,42	19,58	19,54	19,44
Jangrot	72,80	72,58	73,25	71,66	22,07	22,36	22,44	22,40
Małyzyce	88,17	90,00	95,40	92,13	22,29	23,39	24,71	25,15
Michałówka	61,89	60,27	60,28	54,03	16,20	16,45	17,61	17,21
Milonki	66,30	65,93	63,93	62,84	15,28	15,89	15,33	14,90
Podchybie	66,06	65,14	64,49	62,26	23,76	23,33	22,16	22,09
Porąbka	73,29	74,23	75,46	80,75	21,51	21,48	21,33	21,31
Sucha	72,12	70,98	66,75	68,41	17,13	17,59	16,67	17,36
Ściborzycze	63,54	60,73	62,37	60,00	22,93	22,80	22,54	21,47
Tarnawa	73,20	71,18	68,57	67,62	21,46	21,38	21,19	20,85
Trzyciąż	53,94	55,62	57,91	58,14	16,40	17,61	17,82	18,12
Zadroże	63,55	63,62	65,32	63,19	18,03	17,74	18,41	18,21
Zagórowa	54,97	53,57	55,44	53,54	20,61	20,27	21,00	20,39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzyciąż

Tabela 5. Wskaźniki z zakresu aktywności mieszkańców

Sołectwo	Frekwencja	NGO na 100 mieszkańców	Liczba zapisanych czytelników do bibliotek z danego obszaru
	2014	2014	2014
Glanów	51,67	0,49	6,86
Imbramowice	43,16	0,43	18,14
Jangrot	47,61	0,07	10,84
Małyzyce	43,16	0,00	24,56
Michałówka	47,61	0,44	5,88
Milonki	47,94	0,00	5,63
Podchybie	47,61	0,00	8,14
Porąbka	51,67	0,69	7,22
Sucha	47,61	0,31	4,96
Ściborzycze	43,16	0,32	4,49
Tarnawa	47,94	0,17	4,44
Trzyciąż	51,67	0,52	21,25
Zadroże	47,94	0,12	7,72
Zagórowa	47,94	0,33	6,91

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzyciąż

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

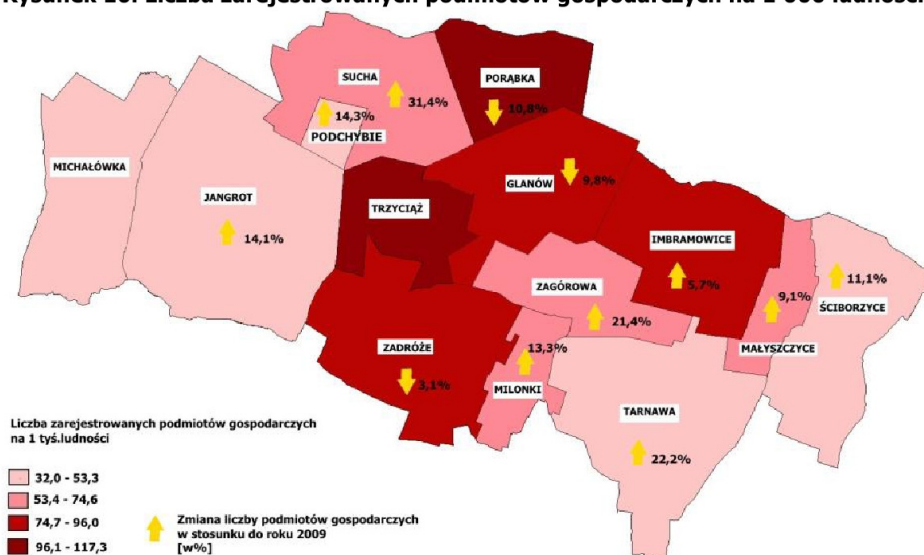
4.2. Diagnoza zjawisk techniczno-środowiskowych

Analizy zjawisk techniczno-środowiskowych przeprowadzono w oparciu o czynniki gospodarcze, przestrzenne, techniczne i środowiskowe.

4.2.1. Czynniki gospodarcze

Zgodnie ze wskaźnikami uwzględnionym w *Ustawie o rewitalizacji*, sytuacja kryzysowa w danym obszarze może być również związana z niskim poziomem przedsiębiorczości na analizowanym terenie. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej jest wypadkową wielu czynników: począwszy od kapitału ludzkiego, przez położenie gminy, na wsparciu władz lokalnych kończąc. Poziom przedsiębiorczości jest mierzony liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 tysięcy mieszkańców. Wskaźnik przedsiębiorczości w sołectwach w 2014 roku wahał się od 32 podmiotów do ponad 117 podmiotów na 1 tysięcy mieszkańców.

Rysunek 10. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 000 ludności w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzyciąż

W gminie Trzyciąż najniższy poziom przedsiębiorczości odnotowano w sołectwach Ściborzyce i Tarnawa, natomiast w porównaniu z 2009 rokiem największy spadek liczby podmiotów (wyrażony w %) odnotowano w Porąbce i Glanowie.

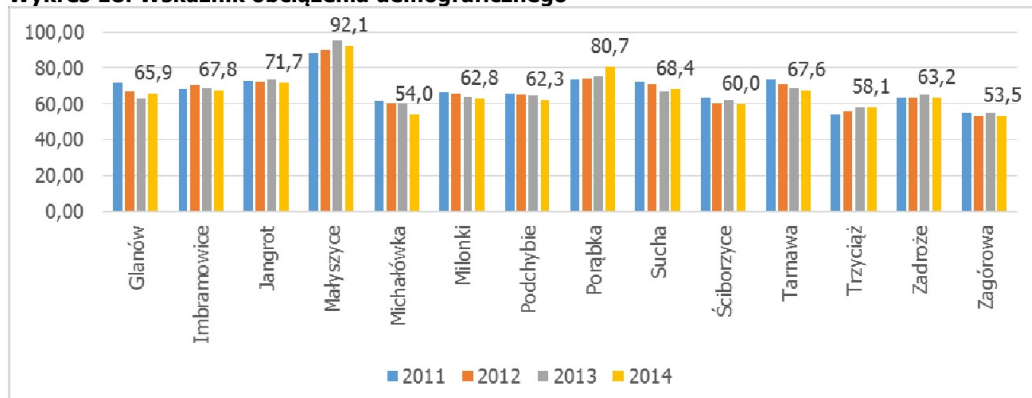
4.2.1. Czynniki demograficzne

Ze względu na szeroko dyskutowane problemy demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa, w analizie zjawisk społecznych uwzględniono również dwa wskaźniki z tej dziedziny: wskaźnik obciążenia demograficznego oraz udział osób starszych. Pierwszy z nich wskazuje na niekorzystną tendencję nadmiernego obciążenia ludności w wieku produkcyjnym w sołectwach Małyszycie (bardzo wysoki udział ponad 90%) i Porąbka.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

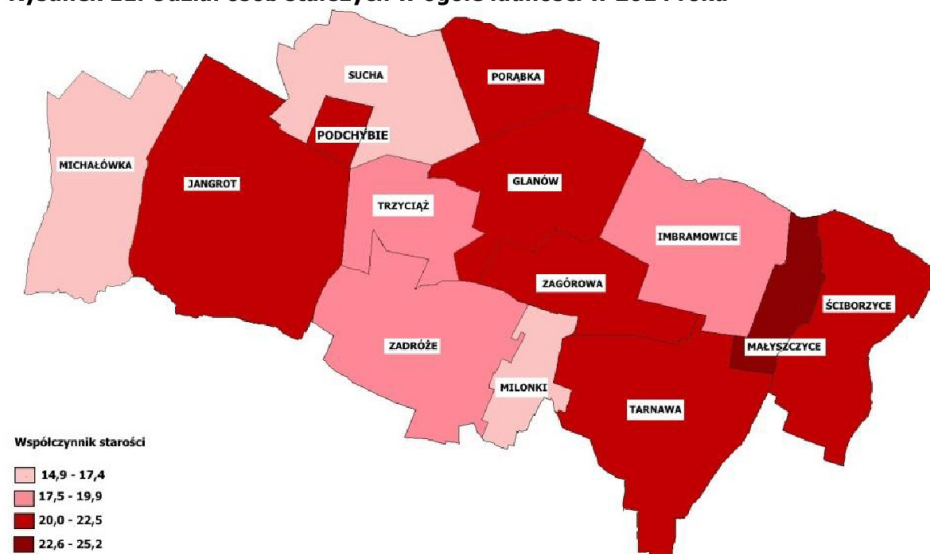
Wykres 18. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzyciąż

Drugi wskaźnik, tj. zwiększający się udział osób starszych, które w przyszłości mogą wymagać odpowiednio dostosowanych placówek do swoich potrzeb, najwyższe wartości przyjmuje w sołectwach: Małyszycy, Jangrot, Podchybie i Ściborzycy.

Rysunek 11. Udział osób starszych w ogólnej ludności w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzyciąż

4.2.2. Czynniki przestrzenne

Czynniki przestrzenno-funkcjonalne charakteryzowane są poprzez: wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz stan tej infrastruktury na danym obszarze. W dalszej analizie wykorzystano dwa wskaźniki z tego zakresu:

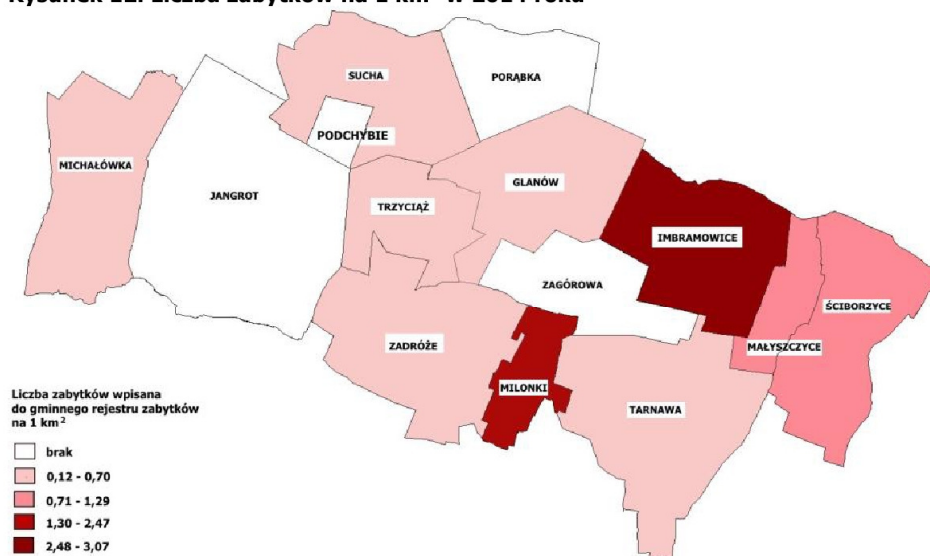
- liczbę zabytków wpisanych do rejestru zabytków na 1 km²;
- liczba interwencji OSP na 1 tysięcy ludności.

Pierwszym analizowanym wskaźnikiem jest liczba zabytków na 1 km². W 2014 roku najwięcej zabytków, ujętych w gminnej ewidencji, było w sołectwach: Imbramowice i Milonki. Obiekty te – często o funkcjach mieszkaniowych – są bardzo często w złym stanie technicznym, co przekłada się na obraz stanu zasobu mieszkaniowego na obszarze gminy.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rysunek 12. Liczba zabytków na 1 km² w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzyciąż

Liczba interwencji Ochotniczej Straży Pożarnej może wynikać między innymi ze stanu urządzeń grzewczych, wypalania pól, lokalnych podtopień będących skutkiem nawalnych deszczy i niedrożnych rowów odprowadzających wody opadowe oraz innych zdarzeń losowych. W latach 2012-2014 wskaźnik ten przyjmował wartości z przedziału od 0 do ponad 6 interwencji na 100 mieszkańców. W badanym okresie najwięcej interwencji na 1 mieszkańca było w sołectwach: Glanów, Ściborzyce i Jangrot – w ogromnej części przyczyną były lokalne podtopienia.

4.2.3. Czynniki techniczno-środowiskowe

Kolejną badaną grupą czynników, o której mowa w *Wytycznych* są czynniki związane ze stanem technicznym zabudowy znajdującej się na terenie gminy oraz ze standardami środowiska, w tym gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska. W dalszej analizie wykorzystano jeden wskaźnik z tego zakresu:

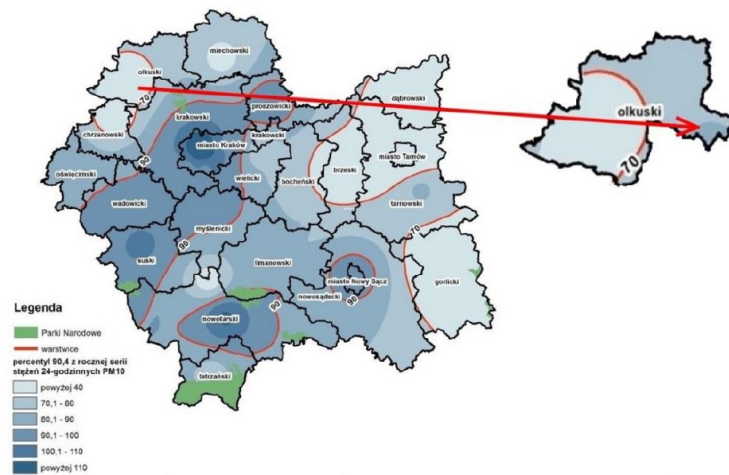
- poziom zanieczyszczenia pyłami z palenisk.

Diagnozę w tej części oparto na analizę treści raportu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie pod tytułem *Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku*. Wskazuje on na przekroczenie emisji PM10 oraz PM2,5 (emisja pyłu zawieszony o najdrobniejszych frakcjach mogących łatwo przedostać się do dróg oddechowych) z palenisk lokalnych.

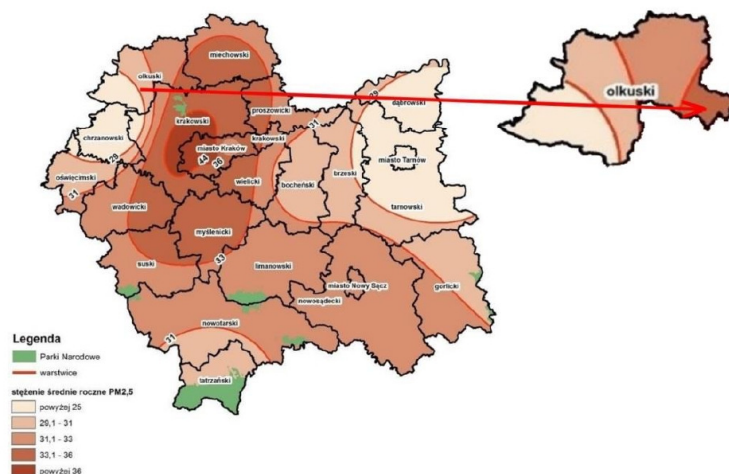
Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rysunek 13. Stężenie pyłu zawieszonego PM10 – kryterium ochrony zdrowia

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie

Rysunek 14. Stężenie pyłu zawieszonego PM2,5 – kryterium ochrony zdrowia

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie

Mieszkańcy całej gminy Trzyciąż są równomiernie, bardziej jednak od mieszkańców pozostałych gmin powiatu olkuskiego, narażeni na emisję pyłów zawieszonych PM10 oraz PM2.5. Wysokie stężenie pyłów zawieszonych ma wpływ na zachorowalność mieszkańców na choroby układu oddechowego, alergie oraz choroby nowotworowe. Częstsze zapadanie na choroby układu oddechowego wiąże się z większą liczbą porad udzielanych przez lekarzy oraz istotnym zagrożeniem dla życia i zdrowia mieszkańców.

4.2.4. Czynniki techniczne

Czynniki techniczne są reprezentowane przez dostępność infrastruktury komunalnej oraz pokrycie planami zagospodarowania miejscowego, które ustalają przeznaczenie gruntów w gminie, określają sposób ich zagospodarowania i zabudowy. Stanowią informację dla mieszkańców i potencjalnych inwestorów o przeznaczeniu konkretnych terenów w gminie. Plany

*Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji*

zagospodarowania miejscowego pokrywały w pełni wszystkie sołectwa w gminie. Dostęp do infrastruktury wodociągowej posiadali wszyscy mieszkańcy gminy Trzyciąż. W infrastrukturę kanalizacyjną były wyposażone tylko trzy sołectwa: Zadroże, Jangrot i Trzyciąż. Natomiast infrastrukturę gazową odnotowano w sześciu sołectwach: Milonkach, Podchybiu, Porąbce, Suchej, Tarnawie i Zadrożu. Badano także zjawiska lokalnych podtopień spowodowanych nawałnymi deszczami, które są poważnym problemem dla mieszkańców. W ostatnich latach na terenie gminy Trzyciąż notowano lokalne podtopienia spowodowane nawałnym deszczem w miejscowościach: Porąbka, Sucha ze spływem wód do początkowego biegu rzeki Przemsza; Jangrot – Cieplice ze spływem wód do rzeki Przemsza oraz Małyzyce, Ściborzyce ze spływem wód do rzeki Dłubnia i Tarnawa.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Tabela 6. Wskaźniki z zakresu techniczno-środowiskowego

Sołectwo	Zjawiska gospodarcze		Zjawiska techniczne				Zjawiska przestrzenne			
	Liczba przedsiębiorstw na 1 tys. ludności	Dynamika 2009=100	Dostępność infrastruktury komunalnej - kanalizacja (%)	2014	Dostępność infrastruktury komunalnej - gaz (%)	Lokalne podtopienia	Liczba zabytków wpisana do gminnego rejestru zabytków	2012	2013	2014
Gianów	90,7	90,2	0,0	0,0	0,0	0,00	0,66	1,43	4,63	2,70
Imbramowice	79,9	105,7	0,0	0,0	0,0	0,00	2,48	0,42	3,78	0,22
Jangrot	53,1	114,1	0,8	0,0	0,0	1,00	0,51	1,65	2,60	2,04
Małyszycze	70,2	109,1	0,0	0,0	0,0	1,00	0,75	0,00	0,00	0,00
Michałówka	52,3	100,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,12	0,00	0,00	0,00
Milonki	56,3	113,3	0,0	1,0	1,0	0,00	1,84	0,00	0,00	0,00
Podchybie	46,5	114,3	0,0	1,0	1,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Porąbka	113,4	89,2	0,0	1,0	1,0	1,00	0,00	0,00	2,45	0,69
Sucha	71,3	131,4	0,0	1,0	1,0	1,00	0,13	0,00	1,40	0,47
Ściborzycze	32,1	111,1	0,0	0,0	0,0	1,00	0,77	1,30	6,03	1,60
Tarnawa	37,6	122,2	0,0	1,0	1,0	0,00	0,55	0,51	0,17	0,68
Trzyciąż	117,3	100,0	1,0	0,0	0,0	0,00	0,44	1,05	2,34	0,78
Zadroże	76,0	96,9	0,5	1,0	1,0	0,00	0,41	0,49	1,95	0,72
Zagórowa	55,9	121,4	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00	1,67	0,99

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Trzyciąż

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

4.3. Jakość życia i dostępność usług

W trakcie analiz badano dostępność usług społecznych i technicznych oraz subiektywne odczucie mieszkańców dotyczące jakości życia w poszczególnych jednostkach urbanistycznych.

Mieszkańcy najczęściej podkreślali przede wszystkim **ograniczoną mobilność mieszkańców, przede wszystkim wschodniej części gminy** spowodowane przede wszystkim niedostateczną komunikacją publiczną (przede wszystkim autobusową). W trakcie warsztatów i konsultacji społecznych sygnalizowano niską częstotliwość kursowania komunikacji publicznej i złe dopasowanie rozkładów jazdy do potrzeb mieszkańców, a także rosnące poczucie braku bezpieczeństwa związane z lokalnymi podtopieniami dróg i zabudowań występujące w trakcie nawalnych opadów. Respondenci podkreślali także **niewystarczającą dostępność miejsc do spędzania wolnego czasu i braki oferty spędzania wolnego czasu dostosowanej do ich potrzeb**, co powoduje konieczność wyjazdów do większych miejscowości. Respondenci zauważają także że w niektórych miejscowościach m.in. Ściborzycach i Imbramowicach, niewystarczające jest urządzenie i zagospodarowanie przestrzeni publicznych, które tworzą naturalne centra miejscowości (brak ławek, koszy na śmieci). Sygnalizowana jest także **niska dostępność usług społecznych** (brak szkoły, sklepu) w sołectwach położonych we wschodniej części gminy.

4.4. Wybór obszaru zdegradowanego wraz z uzasadnieniem

Ostatnim etapem diagnozy było wskazanie obszaru zdegradowanego, który wykazuje kumulację negatywnych zjawisk społecznych oraz dodatkowo w pozostałych analizowanych zjawiskach wykazuje także nagromadzenie negatywnych cech.

Na podstawie uzyskanego wskaźnika sum standaryzowanych dla zakresu społecznego, jako obszary o szczególnej koncentracji problemów w tym obszarze można wytypować następujące sołectwa: Imbramowice, Małszyce, Podchybie, Ściborzycy. W wymienionych sołectwach na uwagę zasługiwały problemy związane z ogólnym korzystaniem ze środków pomocy społecznej, bezrobociem i niekorzystną sytuacją demograficzną. Również bezpieczeństwo w tych sołectwach wynikające przede wszystkim z narażenia na czynniki naturalne jak podtopienia nie jest na zadowalającym poziomie. Niepokojąca jest również kwestia związana z niekorzystnymi zmianami demograficznymi, a w szczególności udziału osób starszych, który najwyższy był w sołectwie Małszyce.

Tabela 7. Wartości wskaźnika sum standaryzowanych dla zjawisk społecznych i techniczno-środowiskowych

	Zjawiska społeczne	Pozostałe zjawiska
Imbramowice	51,7	5,0
Małszyce	41,9	5,7
Podchybie	34,1	2,2
Ściborzycy	27,5	7,2
Milonki	24,8	2,9
Porąbka	21,9	3,7
Zadroże	21,8	2,9
Zagórowa	19,3	2,9
Sucha	18,3	3,7
Michałówka	16,7	2,9
Jangrot	16,4	5,7
Tarnawa	15,2	3,0
Glanów	14,6	6,2
Trzyciąż	13,9	3,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

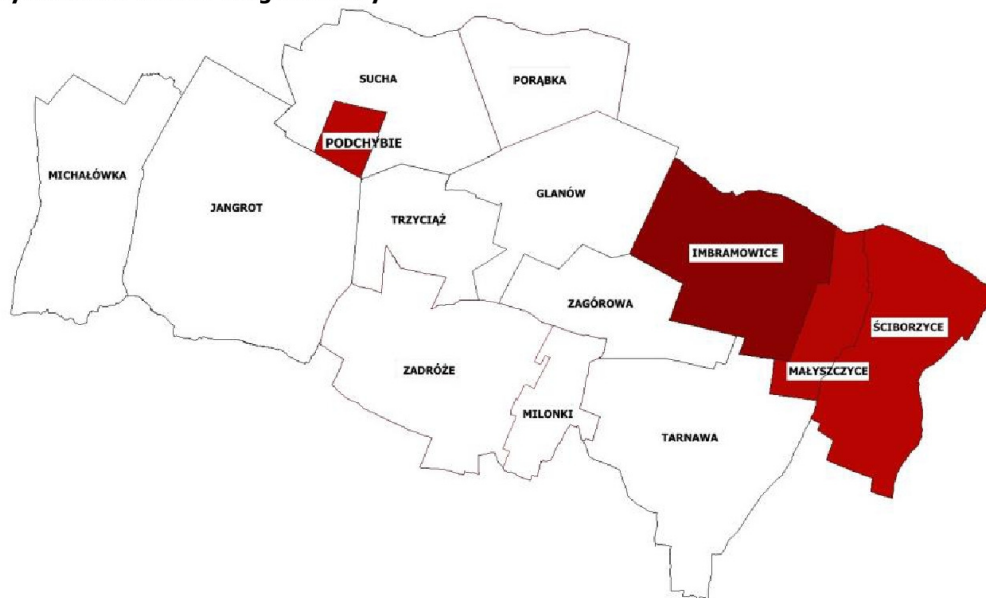
Opierając się na tak przeprowadzonym postępowaniu badawczym możliwe było wyznaczenie jednostek urbanistycznych, które charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk, tj. noszą znamiona obszaru zdegradowanego w pierwszej kolejności społecznych, a następnie w 4 pozostałych kwestiach – gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej.

Tabela 8. Wartości wskaźnika degradacji

Jednostki urbanistyczne	Wskaźnik degradacji	Skala degradacji (stan jednostki urbanistycznej)	Zdiagnozowane problemy w poszczególnych aspektach rewitalizacji				
			społeczny	gospodarczy	przestrzenno-funkcjonalny	środowiskowy	techniczny
Imbramowice	56,7	Bardzo zły	x			x	x
Małyszycze	47,6	zły	x			x	x
Podchybie	36,3		x	x			
Ściborzyce	34,7		x	x	x	x	x
Milonki	27,7	dobry	x				
Porąbka	25,6		x				
Zadroże	24,6		x				
Zagórowa	22,1					x	x
Jangrot	22,1				x	x	x
Sucha	22,0						
Glanów	20,8				x	x	x
Michałówka	19,5					x	x
Tarnawa	18,2	bardzo dobry		x		x	x
Trzyciąż	17,1				x	x	x

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Rysunek 15. Obszar zdegradowany

Źródło: Opracowanie własne

5. CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

5.1. Wskazanie obszaru rewitalizacji wraz z uzasadnieniem

Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonej diagnozy oraz badań ilościowych i jakościowych obecnej sytuacji w gminie Trzyciąż, a także oczekiwania i potrzeby lokalnej społeczności wyrażone podczas warsztatów rewitalizacyjnych, doprowadziły do wyodrębnienia obszaru rewitalizacji na terenie gminy, który cechuje się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów.

Specyfika pracy w mniejszych gminach sprawia, iż przy określaniu obszaru rewitalizacji najistotniejszym czynnikiem są indywidualne opinie mieszkańców. W procesie tworzenia dokumentu najistotniejsze dla wspólnoty samorządowej było uwzględnienie wewnętrznej różnorodności obszarów wiejskich, bowiem specyfika problemów jest inna w przysiółku obejmującym kilka domów, inna w centrum dużej wsi. Różnice w wielkości i gęstości zaludnienia jednostek urbanistycznych są niezmiernie ważne, gdyż szczególnie na terenach wiejskich gęstość zamieszkania zupełnie zmienia relacje społeczne i dlatego przy wyznaczaniu obszaru rewitalizacji kluczowe znaczenie miały opinie wyrażone przez mieszkańców. Poglądy te zostały wyrażone w trakcie badań fokusowych, szerokiej ankietyzacji oraz spotkań z mieszkańcami. Opinie zebrane w czasie badań, wskazujące koncentrację i charakterystykę problemów, były podstawą do ostatecznego definiowania granic podobszarów rewitalizacji, a najistotniejsze z nich znalazły się w opisie każdego z podobszarów rewitalizacji z podziałem na problemy społeczne i pozostałe (por. tabela *Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji*).

Badania ilościowe obejmowały:

- badania metodą CAWI mieszkańców dotyczących jakości życia w gminie Trzyciąż i poszczególnych sołectwach (liczba wypełnionych ankiet: 59, czas badania: 2016.06.10-2016.07.15)

Badania jakościowe przeprowadzono z wykorzystaniem techniki zogniskowanych wywiadów grupowych. Na potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizacji przeprowadzono 1 wywiad grupowy, w którym uczestniczyło łącznie 11 osób – członkowie organizacji pozarządowych, pracownik socjalny, urzędnicy. Szeroki udział mieszkańców na każdym etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gwarantuje, że wybrane obszary są odpowiedzią na rzeczywiste zapotrzebowanie mieszkańców gminy Trzyciąż. Trafne dopasowanie do dostrzeganych i wskazywanych przez mieszkańców problemów pozwoli na podjęcie działań naprawczych, które dadzą oczekiwane przez społeczeństwo efekty.

Tabela 9. Mapa koncentracji problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-technicznych na obszarze gminy Trzyciąż – badanie fokusowe

Zródło: Mapa z badania fokusowego w Urzędzie Gminy w Trzyciążu

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Wyznaczono **obszar rewitalizacji o łącznej powierzchni 81,22 ha (tj. 0,84% powierzchni gminy)**, zamieszkały przez **343 osoby (tj. 4,84% populacji gminy Trzyciąż)**. Składa się on z 2 podobszarów:

- Podobszar 1: Imbramowice – Centrum;
- Podobszar 2: Ściborzyce – Centrum.

5.1.1. Podobszar 1: Imbramowice – Centrum

Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 10. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Imbramowice

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bardzo duża liczba beneficjentów pomocy społecznej. 2. Zagrożenie alkoholizmem. 3. Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowanych i prowadzenia gospodarstwa domowego. 4. Wysokie bezrobocie. 5. Duża liczba osób niepełnosprawnych potrzebujących wsparcia. 6. Długotrwała i ciężka choroba. 7. Duża liczba matek potrzebujących wsparcia. 8. Występujące zjawisko przemocy domowej. 9. Ubóstwo. 10. Rosnąca liczba osób korzystająca z pomocy społecznej w powodu wielodzietności. 11. Najwyższa w gminie liczba seniorów korzystających z pomocy społecznej. 12. Brak motywacji do podejmowania pracy zarobkowej i aktywności społecznej. 13. Słaba asymilacja nowych mieszkańców (także tych, którzy „wchodzą” do miejscowych rodzin poprzez małżeństwa). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywne NGO. 2. Aktywność w dziedzinie kultury. 3. Wysoki udział w kulturze mierzony poziomem czytelnictwa. 4. Infrastruktura sprzyjająca rozwojowi działań prospołecznych.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak gazu. 2. Brak kanalizacji. 3. Dużo starszych budynków, często w gorszym stanie technicznym. 4. Słaba dostępność komunikacyjna. 5. Rozproszona zabudowa. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Relatywnie wysoki wskaźnik przedsiębiorczości. 2. Atrakcyjna przyroda i krajobraz. 3. Najcenniejszy zabytek powiatu olkuskiego (klasztor SS. Norbertanek). 4. Miejsce rozpoznawalne przez turystów i pielgrzymów. 5. Duży potencjał dla rozwoju działalności rolniczej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Jednocześnie obszar **Imbramowice – Centrum** wskazany jako rewitalizowany charakteryzuje się największymi deficytami na obszarze zdegradowanym: **Imbramowice**, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rysunek 16. Podobszar rewitalizacji *Imbramowice– Centrum* – obrys z uwzględnieniem działek (1:3 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru

Źródło: UM Trzyciąż

Imbramowice – Centrum

Tabela 11. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji *Imbramowice– Centrum*

Aspekty społeczne	Aspekty pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Coraz więcej ludzi pije alkohol, także w ścisłym centrum. 2. Nie czujemy się bezpiecznie, bo nie ma chodnika. 3. Coraz więcej ludzi ubogich. 4. Marazm. 5. Brak miejsc w przestrzeni publicznej zachęcających do wspólnego spędzania czasu. 6. Spora grupa osób starszych potrzebuje wsparcia. 7. Niewystarczające wykorzystanie budynków publicznych na cele społeczne i kulturalne w stosunku do potrzeb i oczekiwań mieszkańców. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nieestetycznie zagospodarowane centrum miejscowości (brak zagospodarowania). 2. Nie ma dostępu do kanalizacji i gazu. 3. Niszczący klasztor i brak wystarczających pieniędzy na odnowienie elewacji klasztoru i jego otoczenia. 4. Niezagospodarowane, atrakcyjne tereny w centrum miejscowości. 5. Częste zalewania po dużych deszczach. 6. Bardzo słaby zasięg telefonii komórkowej.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty, badania fokusowe)

Powierzchnia podobszaru: 53,63 ha.

Ludność podobszaru: 200 osób.

Opis podobszaru: Obszar obejmuje zabudowę mieszkaniową przy drodze gminnej od działki nr 56 aż po ścisłe centrum miejscowości, na którym znajdują się wszystkie najważniejsze dla niej obiekty i funkcje: Zabytkowy Klasztor Sióstr Norbertanek, Biały Domek (siedziba muzeum regionalnego), remiza OSP, sklepy, boisko.

Rysunek 17. Elewacja zabytkowego Zespołu Klasztornego Sióstr Norbertanek wymagająca renowacji

Źródło: Peridea

Najważniejszym obiektem Imbramowic, ale też całej gminy jest zabytkowy Zespół Klasztorny Sióstr Norbertanek, obejmujący kościół pw. śś. Piotra i Pawła, budynek klasztorny, trójskrzydłową zabudowę gospodarczą od południa klasztoru, dom kapelana, dawny spichlerz, dom rekolekcyjny, otoczenie w/w budynków zamknięte obwodem muru ogrodzeniowego, zewnętrznego, na które składają się dziedzińce i ogrody wraz z drzewostanem wysokim, mury ogrodzeniowe wraz z bramami i bramkami, mur ogrodzeniowy zewnętrzny ujmujący całość zespołu oraz mury ogrodzeniowe wewnętrzne dzielące założenie na odrębne części. Cały obiekt został wpisany do rejestru zabytków pod numerem A-322, na mocy decyzji PSOZ-IV-130/95 z dnia 13 grudnia 1995 r. Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zespół Klasztorny ss. Norbertanek w Imbramowicach został także wskazany w *Wojewódzkim Programie Opieki nad Zabytkami na lata 2010 – 2013* jako jeden z zabytków o najwyższej wartości artystycznej i historycznej oraz szczególnie istotnym znaczeniu dla regionu.

Pierwsze obiekty klasztorne powstały w miejscu obecnego założenia w momencie ufundowania klasztoru w roku 1223. Przez setki lat Klasztor przechodził różne koleje losu – podupadał, był niszczone i ograbiany. Założenie klasztorne Sióstr Norbertanek w Imbramowicach w obecnym kształcie powstało po wielkim pożarze z roku 1710. Jest to dzieło o wybitnym znaczeniu historycznym i kulturowym – stanowi założoną kompozycję architektoniczną powstałą w latach 1710-1780 w duchu i stylu baroku „rzymskiego”.

Także zgromadzone w klasztorze zabytki ruchome przedstawiają ogromną wartość. W zdecydowanej większości reprezentują solidny, europejski poziom i pochodzą z różnych artystycznych epok i okresów oraz krajów. Polscy twórcy są tutaj reprezentowani najliczniej, a ich dzieła architektoniczne czy rzeźbiarskie najpełniej obrazują rozwój polskiej kultury i sztuki, w szczególności doby późnego baroku. Równie cennym i ciekawym zbiorem są zabytki sztuki piśmienniczej, a w szczególności liturgii i śpiewu kościelnego (rękopisy, starodruki), z których najstarsze pochodzą z końca XIV, choć w zbiorach klasztornych znajduje się także bulla papieska z 1229 roku.

Obecnie obiekty wchodzące w skład zespołu klasztornego są systematycznie odnawiane. W ostatnich latach rewaloryzacji poddano budynek dawnej szkoły klasztornej (obecnie dom pielgrzyma), zabytkowy spichlerz oraz część terenów zielonych wewnątrz założenia klasztornego. Obecnie najpilniejszych prac remontowych wymaga elewacja zespołu klasztornego (jej stan jest katastrofalny), budynek kapelani, a także zabytkowy mur okalający założenie klasztorne, który w kilku miejscach grozi zawaleniem.

Drugim ważnym obiektem zabytkowym jest kościół parafialny pw. św. Benedykta Opata. Kościół położony na niewielkim wzniesieniu wśród starego drzewostanu jest otoczony XVIII-wiecznym murem, w który włączone są barokowe, murowane budynki dzwonnicy kościelnej i kostnicy, kryte gontowymi dachami oraz kamienne schody. Późnobarokowy kościół (wzniesiony w latach 1732-1736) jest jednonawowy, o skromnej dekoracji ścian i dobrych proporcjach bryły. Zbudowano go na planie prostokąta. Do wnętrza kościoła prowadzą barokowe drzwi obramione kamiennym portalem, nad nim tablica erekcyjna. Ściany świątyni podzielone są pilastrami. Na ścianach prezbiterium i nawy – widoczna późnobarokowa polichromia figuralna dotycząca sakramentów. Wykonana techniką fresku dekoracja przedstawia w prezbiterium trzy sceny: nad ołtarzem Trójcę Świętą, na północnej ścianie – Ostatnią Wieczerzę, a po stronie południowej – Gody w Kanie Galilejskiej. Sceny ilustrujące inne sakramenty zdobią ściany nawy. W późnobarokowym ołtarzu głównym (XVIII w.) – obraz ukazujący śmierć św. Benedykta, pędzla Wojciecha Eliasza (1875 r.). Obiekt figuruje na liście Małopolskich Dni Dziedzictwa Kulturowego.

Nieopodal kościoła mieści się budynek Organistówki w którym ulokowane jest biuro Stowarzyszenia Przyjaciół Imbramowic „Dłubnia u źródeł” i punkt informacyjno-konsultacyjny. Staraniami organizacji budynek, który był przez wiele lat niezdatny do użytkowania został wyremontowany i przystosowany do potrzeb społecznych.

Na obszarze zlokalizowany jest także Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Imbramowicach, a w niedalekiej nieodległości mieści się pomnik przyrody nieożywionej (od 2002 roku) Źródło „Hydrografów”. Źródło zlokalizowane jest na prywatnej posesji przy starym budynku młyna, nieczynnym dzisiaj, niegdyś napędzany woda źródlaną.

W centrum miejscowości mieści się „Biały Domek”, pochodzący z roku 1750 roku, a wybudowany nieopodal klasztoru przez Zgromadzenie Sióstr Norbertanek, jako szpital dla ubogich i chorych ze wsi klasztornych. Po konfiskacie majątku klasztornego w 1819 roku, budynek przeszedł na własność gminy. Od 2005 roku, jest w użyczeniu Biblioteki i Ośrodka Animacji Kultury w Trzyciążu, który prowadzi tam izbę regionalną. Nieopodal, po drugiej stronie drogi zlokalizowany jest ośrodek zdrowia.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rysunek 18. Biały Domek i zagospodarowanie w centrum Imbramowic

Zródło: Peridea

Na obszarze rewitalizacji znajduje się też budynek remizy OSP z przełomu lat 70. i 80. W niezadawalającym stanie technicznym oraz przylegający do niej zespół budynków o funkcjach handlowo-usługowych (do niedawna funkcjonowały trzy pawilony, obecnie działa już tylko jeden sklep). Całość nie remontowana od kilku lat, sprawia wrażenie zaniedbanej i nieestetycznej. Podobnie jak teren wokół obiektów, który stanowi ściśle centrum miejscowości.

Całość nie tworzy estetycznej przestrzeni, nie tworzy miejsca, które mogłoby integrować mieszkańców (choć są ku temu specyficzne walory – przepływająca Dłubnia i urokliwe źródelko położone nie dalej niż 150 metrów od remizy). Estetyka i stan zagospodarowania centrum nie współgra także z najważniejszym zabytkiem powiatu olkuskiego, jakim jest Zespół Klasztorny Sióstr Norbertanek, który jest odwiedzany przez rzeszę turystów i pielgrzymów.

Rysunek 19. Tereny w okolicach klasztoru i zdegradowana przestrzeń wokół źródła nieopodal Zespołu Klasztornego

Zródło: Peridea

Pozostała część obszaru to zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa wzdłuż drogi gminnej o zróżnicowanej estety. Wciąż jeszcze na wielu zabudowaniach jest nieściągnięty azbest.

5.1.2. Podobszar 2: Ściborzyce-Centrum

Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 12. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Ściborzyce

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rosnąca liczba osób objęta pomocą społeczną. 2. Zagrożenie alkoholizmem. 3. Występujące zjawisko ubóstwa. 4. Rosnąca liczba osób starszych korzystających z pomocy społecznej. 5. Osoby niepełnosprawne potrzebujące wsparcie. 6. Niski udział w kulturze (mierzony aktywnością czytelnictwem). 7. Przeciętna aktywność NGO. 8. Wysoki współczynnik starości. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mało osób korzystająca z wsparcia pomocy społecznej z powodu bezrobocia. 2. Wysoki poziom bezpieczeństwa.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzennie-funkcjonalne)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Relatywnie duża liczba zdarzeń wymagająca interwencji służb kryzysowych (OSP). 2. Najniższy w gminie wskaźnik przedsiębiorczości. 3. Brak kanalizacji. 4. Brak gazu. 5. Lokalne podtopienia spowodowane nawałnymi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duży potencjał dla rozwoju działalności rolniczej.

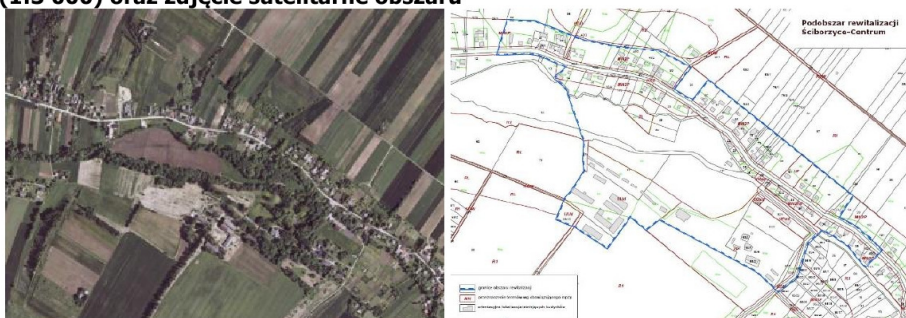
Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

	<p>deszczami.</p> <p>6. Występują starsze budynki, często w gorszym stanie technicznym.</p> <p>7. Rozproszona zabudowa.</p> <p>8. Słaba dostępność komunikacyjna.</p>	
--	---	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Jednocześnie obszar **Ściborzyce-Centrum** wskazany jako rewitalizowany charakteryzuje się największymi deficytami na obszarze zdegradowanym: **Ściborzyce**, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 20. Podobszar rewitalizacji Ściborzyce-Centrum – obrys z uwzględnieniem działek (1:3 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru

Źródło: UM Trzyciąż

ŚCIBORZYCE-CENTRUM

Tabela 13. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji Ściborzyce-Centrum

Aspekty społeczne	Aspekty pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Duża liczba pijących alkohol w miejscach publicznych (coraz większy problem z alkoholem, dotyczący rodziny). 2. Ubożająca społeczność. 3. Niska aktywność kobiet. 4. Duża liczba osób starszych potrzebujących wsparcia. 5. Bierność i niechęć do zmiany swojego położenia. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostateczna estetyka i funkcjonalność przestrzeni publicznej w centrum miejscowości. 2. Zdegradowana tkanka mieszkaniowa na osiedlu popegeerowskim. 3. Obawiamy się dużych deszczów i zalewania wodą. 4. Kiepsko działają komórki.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty, badania fokusowe)

Powierzchnia podobszaru: 27,59 ha.

Ludność podobszaru: 143 osoby.

Opis podobszaru: Obszar obejmuje centralną część wsi wraz z zabytkowym pałacem rodziny Popielów pochodzącym z początku XX w. (dokładna data nie jest znana), osiedlem popegeerowskim, a także budynkami mieszkalnymi wzdłuż drogi powiatowej nr 1150 K.

Rysunek 21. Zabudowania mieszkaniowe i zagrodowe wzdłuż drogi powiatowej w Ściborzycach

Źródło: Peridea

Po wojnie pałac wraz z przyległymi zabudowaniami został przejęty przez PGR. W otoczeniu wybudowano pomieszczenia gospodarcze, chlewy i obory. W pałacu urządzono

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

biura i mieszkania dla pracowników. Obniżono oryginalne stropy, zmniejszono otwory okienne, część przejść w środku zamurowano, tak by całość przystosować do użytkowania PGR-u.

Pałac jest położony u stóp rozległego wzgórza i otoczony parkiem. Po zachodniej stronie znajdowały się zabudowania gospodarcze, a od północy stawy, obecnie tylko częściowo zachowane. Jest to czterokondygnacyjny budynek nakryty wysokim, czterospadowym dachem. Najniższą kondygnację zbudowano z kamiennych, nieregularnych ciosów, ściany zaś parteru i piętra z cegły. Plan budynku jest zbliżony do kwadratu, z pięciobocznym ryzalitem na osi, w którym znajduje się główne wejście. Po wschodniej stronie usytuowana jest narożna galeria z zejściem po schodach do ogrodu, a nad nią taras. Zaprojektowane przez Talowskiego okna były różnorodne: duże, szerokie, łukowato wykrojone w parterze, wąskie i mniejsze na piętrze frontu, w części zachodniej budynku i w przyziemiu zaś zupełnie małe. Obecnie okna są mniejsze, prostokątne, częściowo zamurowane. Dawne wykroje okien widoczne są w ścianach w postaci łuków nadokiennych. Od strony ogrodu znajdowała się głęboka trójarkadowa loggia w parterze, nad nią taras z ażurową, metalową balustradą. Od strony ogrodu w parterze okna były mniejsze, na piętrze zaś duże, łukowato wykrojone.

Rysunek 22. Zespół Pałacowy Popielów w Ściborzycach i źródło Jordan

Źródło: www.dnidziedzictwa.pl

Ściany pałacu z czerwonej cegły ozdabiają detale architektoniczne wykonane z jasnego kamienia oraz tynku. Zestawienie tych materiałów i barw dające mocny kontrast należało do często używanych i ulubionych przez Talowskiego. Nieodłącznym elementem była także zieleń. Stanowiła ona nie tylko tło dworu, ale i jego dekorację – przy ścianach rosły pnącza, przydając budynkowi niezwyklej malowniczości. Pałac otoczony jest drzewami, w północnej części stawy, obecnie tylko częściowo zachowane.

Obecnie obiekt jest w fatalnym stanie technicznym. Po pożarze, jaki miał miejsce w latach siedemdziesiątych XX wieku zawaliły się stropy jego reprezentacyjnej części. Liczne przeróbki i adaptacje, zakłóciły zaś pierwotną koncepcję architektoniczną.

Niedaleko pałacu, przy głównej drodze Ściborzyc znajduje się wywierzyisko, nazywane źródłem Jordan. To pulsujące krasowe źródło ma niezwykle przejrzystą wodę, która ponoć ma lecznicze właściwości.

Przylegające do pałacu osiedle składające się z kilku trzech, czterokondygnacyjnych budynków jest w złym stanie techniczny. Pierwotnie było to osiedle służące pracownikom pobliskiego PGR. W konsekwencji bardzo dużo lokali zamieszkują dziś osoby starsze. Wokół budynków mniejsze zabudowania o charakterze gospodarczym. Cały teren wymaga uporządkowania i estetyzacji.

Rysunek 23. Osiedle mieszkaniowe w Ściborzycach

Źródło: *Peridea*

W sąsiedztwie kolonii domów odnowiona remiza OSP, plac zabaw oraz tereny rekreacyjne. Inne obiekty na obszarze rewitalizacji to budynek po dawnej młeczarni – obecnie klub strażaka, a także obiekt dawnej szkoły – obecnie o funkcji mieszkaniowej.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Trzyciąż
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rysunek 24. Remiza OSP i tereny rekreacyjne w Ściborzycach

Źródło: Peridea

Pozostała część podobszaru to zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa wzdłuż drogi powiatowej. Stan budynków mieszkalnych na obszarze różny. Problemem dotyczącym miejscowości jest częste zalewanie przez deszcze nawalne, które powodują występowanie wody z rowów i zalewanie posesji.

Rysunek 25. Zabezpieczenia przed zalewaniem domów na podobszarze rewitalizacji i zabudowania mieszkaniowo-zagrodowe

Źródło: Peridea